

Król Jan III Sobieski

Zapis w dzienniku

1. Pisownia wyrazów z *h* – ustalanie kolejności alfabetycznej wyrazów.
2. Wyodrębnianie w tekście związków wyrazowych z rzeczownikiem i czasownikiem.
3. Rysowanie odcinków i tworzenie linii łamanej.

Środki dydaktyczne

s. 86., 87. i 173. w *Podręczniku Olka*, s. 89. i 90. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Anny Świrszczyńskiej *Rogaliki króla Jana* s. 52. w *Wypisach*, tekst *Insygnia wojskowe* (w *Przewodniku* s. 208.), album *Świat wokół mnie*, atlas *Świat wczoraj i dziś*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 86., 87. i 173.
- ◆ Wypowiadanie się na temat postaci króla i zdarzeń z okresu jego panowania. Tworzenie słownika wyrazów związanych z osobą króla Jana III Sobieskiego oraz ze zdarzeniami historycznymi, w których brał udział. Odszukiwanie na mapie historycznych miejsc.
- ✓ Tekst *Insygnia wojskowe* s. 208.
- ◆ Poszukiwanie legend o królu Sobieskim (np. jak po zwycięstwie pod Wiedniem król odpoczywał pod dębem Bartek).
- ✓ Wiersz *Rogaliki króla Jana* s. 52.
- ◆ Układanie scenariusza inscenizacji, np. pt. „Wiedeńczycy dziękują królowi” (na podstawie wiersza) – wprowadzenie ciekawej akcji, dialogów i zaskakującego zakończenia. Podział ról, projektowanie scenografii, rekwizytów.
- ✓ *Karty pracy* s. 89. i 90.
- ◆ Obliczanie różnicy lat na pasku czasu; dodawanie i odejmowanie liczb.
- ◆ Wykonywanie paska czasu XVII w. lub wykorzystanie paska wykonanego kilka dni wcześniej. Oznaczenie na nim roku 1683 i innych lat związanych z postacią Jana III Sobieskiego.
- ◆ Odszukanie na mapie Europy Warszawy i Wiednia. Odczytywanie nazw miast, które znalazły się lub mogły się znaleźć na drodze powrotu Sobieskiego spod Wiednia.
- ◆ Pisanie wyrazów z *h* w wybranych ćwiczeniach i w dowolnym tekście – może to być tekst poświęcony zwycięstwu pod Wiedniem (do wyboru: inscenizacja lub pisanie tekstu).

- Objaśnianie nazw funkcji wojskowych znanych zarówno w XVII, jak i w XX w.: rotmistrz, chorąży, pułkownik; porównywanie ich znaczenia dawnego i współczesnego.

- Wyjaśnianie określeń: buława, buzdycan i buńczuk (tekst dodatkowy w *Przewodniku*. 208.). Odwołanie się do ilustracji insygniów królewskich prezentowanych w klasie I.

- Konkurs – wypisywanie wyrazów z *h* i *H*; objaśnianie znaczenia wyrazów. Zebranie wszystkich wyrazów i przygotowanie plansz (z. 2.).

Wiedniem. W roku 1674, gdy miał _____ lat, został królem Polski. Zmarł w Wilanowie, w wieku 67 lat, czyli w roku _____.

1667	1629
+	+
1673	

1. Zaznacz na pasku czasu lata wydarzeń z życia króla Jana III Sobieskiego. Powiedz, w którym wieku miały miejsce.

2. Połącz punkty w kolejności liczb od najmniejszej do największej lub odwrotnie.

3. Jak się nazywa linia, którą utworzyłeś, łącząc kropki? Podkreśl w szeregu co trzecią literę, odczytaj i napisz odpowiedź.

a a l b c i d n e e f g a h i t j k a l t m m n a n o n o p a

7 Król Jan III Sobieski

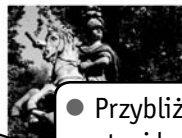
Spytałem dziadka, co było wcześniej, zanim Józef Pitsudski został wodzem. A dziadek powiedział, że historia Polski jest bardzo burzliwa. Mielśmy wielu słynnych wodzów, często byli nimi królowie, np. król Jan III Sobieski.

86.

...ostat królowi kwartę maku i kazał powiedzieć, że żołnierzy tureckich jest tak wielu, jak ziarenek maku. A nasz król posłał Turkom pieprz i kazał powiedzieć, że polskich rycerzy jest mniej, ale nikt ich nie pokona, tak jak nikt na raz nie zje tego pieprzu. No i miał rację, bo zwyciężył Turków pod Wiedniem.

król Jan III Sobieski

87.

- Przybliżenie dzieciom postaci króla Jana III Sobieskiego – np. czytanie fragmentów trylogii Henryka Sienkiewicza.

90.

Przysięgał, że gdy tylko wyślę go, znowu będę z nim. Na głowie miałem stalowy hełm, w jednej ręce kopie, w drugiej tarczę, z herbem. Z hucem rycerzy oczekiwałem na hasło do walki. Odpiewano hymn. Ale to nie był „Mazurek Dąbrowskiego”. Potem odegrano hejnał. Na znak hetmana husaria ruszyła do walki. Niezrozumiem czytałem z dziadkiem „Ogniem i mieczem” Henryka Sienkiewicza i dlatego przysięga mi się bitwa z hordami tureckimi. Książki o bohaterach z dawnych czasów to moje hobby.

- Wyznaczanie na kartce punktów – w odpowiednim wobec siebie położeniu. Łączenie wyznaczonych punktów odcinkami – rysowanie linii łamanej. Zamknięcie łamanej – linia łamana otwarta i zamknięta. Mierzenie i rysowanie linii łamanych otwartych i zamkniętych. Konstruowanie łamanej z odcinków o podanej długości (z. 2.).
- Szukanie w najbliższym otoczeniu przedmiotów, których kształt można byłoby obrysować linią krzywą, np. szyba w ramie okiennej (z. 2.).

89.

Zwycięstwo pod Grunwaldem

Zapis w dzienniku

1. Użycie małej i wielkiej litery w pisowni nazw geograficznych.
2. Obliczenia zegarowe i kalendarzowe.
3. Stosowanie terminów: prostopadły, równoległy, skośny w opisie przedmiotów.

Środki dydaktyczne

s. 88. i 89. w *Podręczniku Olka*, s. 91. i 92. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Tadeusza Czarnieckiego *Przed bitwą* s. 54. w *Wypisach*, reprodukcja obrazu Jana Matejki *Bitwa pod Grunwaldem* i innych obrazów o tematyce historycznej, album *Świat wokół mnie*, paski czasu (w tym pasek XV w.)

Uwaga

Po raz kolejny jest możliwość odwołania się do twórczości Sienkiewicza.

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 88.
- ◆ Wyszukiwanie informacji o królu Władysławie Jagielle i jego żonie Jadwidze, udziale Polski w walce z zakonem krzyżackim, w bitwie pod Grunwaldem w 1410 r.
- ◆ Oglądanie reprodukcji obrazu Matejki *Bitwa pod Grunwaldem* i innych. dzieł. Gromadzenie informacji na temat przedstawionego wydarzenia, związanych z nim dat – również roku powstania obrazu. Wyjaśnianie słownictwa: oryginał, kopia, reprodukcja – wykorzystanie *Słownika Olka*.
- ◆ Obliczenia, ile czasu upłynęło od wydarzenia przedstawionego na obrazie do czasu namalowania obrazu.

Uwaga

Uczniowie mogą wyszukiwać również inne daty związane z życiem władców lub wydarzeniami z okresu ich panowania, potem oznaczać je na paskach czasu i opatrywać krótkimi wyjaśnieniami. Głównym celem tych działań jest czytanie liczb czterocyfrowych. Oznaczanie lat i zdarzeń na pasku czasu ułatwia też dzieciom zapamiętywanie dat. Oznaczenie na pasku czasu XV w. roku 1410 i innych dat (np. związanych z osobą Jadwigi – fundatorki Akademii Krakowskiej).

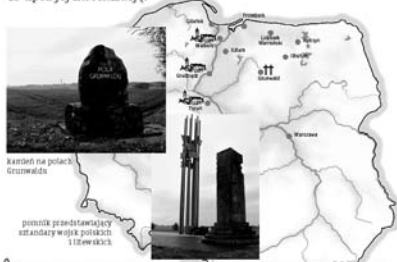
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 89.
- ◆ Porównywanie kształtów orderów i odznaczeń z różnymi krzyżami.

- ◆ Tworzenie kompozycji plastycznej z wykorzystaniem krzyży o różnych kształtach.
- ✓ Opowiadanie *Przed bitwą* s. 54.
- ◆ Wyszukiwanie w tekście wyrazów, wyrażeń i zwrotów związanych z bitwą, np.: zwiadowca, rozkaz natarcia, uderzyć na wroga. Objaśnianie ich znaczenia. Bogacenie słownictwa o wyrazy i zwroty o podobnym znaczeniu: armia, wojsko, siły zbrojne; przeciwnik, nieprzyjaciół, wróg; natarcie, atak, gwałtowne uderzenie; zwyciężyć, odnieść zwycięstwo, pokonać kogoś; bić się, walczyć, toczyć walkę; ponieść klęskę, przegrać bitwę; pole walki, teatr walki.
- ✓ *Karty pracy* s. 91. i 92.

- Szukanie Grunwaldu i innych krzyżackich miast na mapie fizycznej i samochodowej Polski.

88 Zwycięstwo pod Grunwaldem

Wkrótce 250 lat wcześniej niż Jan III Sobieski żył król Władysław Jagiełło. Ten król walczył z Krzyżakami. Rycerze Jagiełły i rycerze krzyżaccy spotkali się na polu pod wsią Grunwald. Tam miała się odbyć bitwa. Wódz Krzyżaków przysłał królowi polskiemu dwa miecze i każe powiedzieć, że daje te miecze w prezencie, aby Polakom dodać odwagi przed bitwą. A na to król Jagiełło spokojnie odpowiedział, że przyjmie miecze, bo według niego wrogi one zwycięstwo Polaków. No i Krzyżacy zostali pokonani. Na pamiątkę tej bitwy na polach Grunwaldu organizuje się co rok 15 lipca jej inscenizację.

► Krzyżacy budowali zamki w takiej odległości od siebie, aby można było przejść z jednego do drugiego w ciągu jednego dnia.
► Zamek w Malborku jest jedną z najpotężniejszych średniowiecznych twierdz w Europie. Jego budowa i rozbudowa trwała prawie 200 lat.

88

Państwo krzyżackie zostało założone na ziemiach polskich w XIII w. Krzyżacy byli zakonnikami i rycerzami, którzy mieli szerzyć wiarę chrześcijańską. Podbijali jednak ziemie, które do nich nie należały, i budowali na nich warowne zamki. Zakon krzyżacki istnieje do dziś, np. w Austrii, Włoszech, Niemczech. Członkowie zakonu prowadzą szkoły i zajmują się działalnością charytatywną. Nazwa „Krzyżacy” pochodzi od znaku zakonu – krzyża, który widniał na płaszczach zakonników. Bardzo wiele odznaczeń i orderów ma kształt krzyża. Są one wzorowane na godłach dawnych zakonów rycerskich.

Różne rodzaje krzyży

krzyż łaciński

krzyż św. Ducha

krzyż grobowy

krzyż gwiazdy

Order św. Ducha

św. Andrzeja

Zadania i pytania

1. Odszukaj w albumach lub w książkach historycznych postacie rycerzy z XV w. i porównaj ich stroje oraz uzbrojenie ze strojem Krzyżaków.
2. Przyjrzyj się rysunkom krzyży i powiedz, gdzie można zobaczyć niektóre z nich i co oznaczają.
3. Odszukaj Grunwald na mapie Polski i określ jego położenie.

Wypisy

O czym myślał i co robił Władysław Jagiełło tuż przed bitwą z Krzyżakami? Przygotowania do bitwy opisano w opowiadaniu „Przed bitwą”.

89

- Wyszukiwanie informacji, ciekawostek o rycerzach (z. 1.).

Przed bitwą

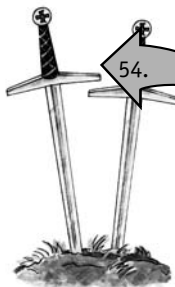
Wojska polskie dotarły właśnie do wsi Tannenberg, kiedy wysłany przedem na zwiady rycerz Hanko Ostojka nadjechał na spienionym koniu, wołając:

– Niemce! Wielka siła przed nami!

Król nakazał wstrzymać pochód. Wojska stanęły w zagajnikach, a tymczasem następni zwiadowcy wyprawili się po dokładniejsze wieści o nieprzyjacielu. Wrócili niebawem, gdyż rzeczywście Krzyżacy byli tuż. Cała ich armia rozłożyła się szerokim polem pod wsią Grunwald.

Na tę wiadomość zabłysły żywicy oczy bratu królewskiemu, Witoldowi, wielkiemu księciu litewskiemu. Jął nakłaniać króla, aby niezwłocznie dał rozkaz natucia.

Król zadumał się. Jakże chętnie dałby posłuch coraz żywszym naleganiom Witolda, aby od razu uderzyć na wroga. Ale uderzyć

54.

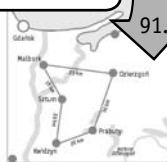
- Wyszukiwanie na mapie trasy wycieczki wg własnego pomysłu: rodzaj środka transportu, czas trwania wycieczki, organizacja noclegu.

zwycięstwo pod Grunwaldem

1. Uczniowie z Głębokiego chcą wyruszyć na rajd rowerowy zgodnie z następującym planem:
 - rozpoczęcie i zakończenie rajdu w Malborku;
 - jazda rowerem w ciągu dnia, a po południu zwiedzanie zamków;
 - pokonywanie 10 km w ciągu godziny;
 - czas przeznaczony na zwiedzanie zamków: Malbork – 6 godz. 15 min, Sztum – 2 godz., Kwidzyn – 2 godz. 45 min, Dzierżgoń – 1 godz. 25 min, Prabuty – 1 godz. 10 min.

Opracuj plan rajdu szlakiem zamków krzyżackich, które zostały wymienione na mapie. Uzupełnij w tym celu tabelę.

	mięscowosc docelowa	czas przejazdu	czas na zwiedzanie	razem
1. dzień	Dzierżgoń			
2. dzień				
3. dzień				
4. dzień				
5. dzień				
razem	X			

91.

- Porównywanie rycerzy ze współczesnymi żołnierzami. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż wojsko służy krajowi i społeczeństwu także w czasie pokoju.
- Ocenianie zachowania już wybranych Uprzejmych Rycerzy lub wyłanianie kolejnych kandydatów do tego tytułu (jeśli propozycja z 6. dnia I ośrodka została wprowadzona w życie).

- Wykonywanie zadań z mapą.

92.

Kiedy piosenka mała, a kiedy wielka litera:
pojezierze – Pojezierze Pomorskie, Pojezierze Kaszubskie;
puszcza – Puszcza Białowieska, Puszcza Kampinska;
jezioro – Jezioro Nidzkie, Jezioro Dobskie.

1. Uzupełnij tekst, korzystając z mapy fizycznej Polski lub mapy turystycznej północno-wschodniej Polski.

Trasa turystyczna szlakiem zamków krzyżackich przebiega przez pięknie położone Mazurskie. Nad miasteczkami górują czerwone mury zamków. Z wież zamkowych rozpościera się piękny widok na lasy i jeziora. Największym miastem pojezierza jest, przez który przepływa, Na północ od Grunwaldu znajduje się najwyższe wzniesienie w tej części Polski. Jest to, która ma wysokość Nad Nidzkim leży znana miejscowość turystyczna Ruciane-..... Nad rzeką Pisą rozpościera się piękna Puszcza

- a. Wyszukaj na mapie jeszcze inne nazwy:

pojezierzy –
puszczy –
jezior –
gór –
kanal –

2. Zaprojektuj odznakę

.....
.....
.....
.....

Świat wokół mnie

- Oglądanie strojów i zbroi rycerskich.

Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą...

Zapis w dzienniku

1. Tworzenie nazw pochodzących od imion – rozróżnianie imion męskich i żeńskich, tworzenie zdrobnień.
2. Ustalanie kolejności alfabetycznej na podstawie drugiej litery lub dalszych liter w wyrazach.
3. Stosowanie znaków rzymskich, działania na liczbach czterocyfrowych.
4. Odtwarzanie rysunku wg wzoru – przedstawienie tej samej figury w różnym położeniu.

Środki dydaktyczne

s. 90. i 91. w *Podręczniku Olka*, s. 79., 80., 93. i 94. w *Kartach pracy* część 1., opowiadanie Cecylii Niewiadomskiej *Kazimierz Wielki kumem* s. 56. w *Wypisach*, albumy, zdjęcia, ilustracje przedstawiające grody, zamki i inne budowle z czasów Kazimierza Wielkiego, paski czasu, plany wybranych miast (najlepiej Kazimierza Dolnego n. Wisłą)

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Kazimierz Wielki kumem* s. 56.
- ◆ Inscenizowanie sytuacji, kiedy ludzie udają kogoś, kim nie są. Kiedy podszywanie się pod kogoś może być usprawiedliwione?
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 90. i 91.
- ◆ Wykorzystanie dostępnych źródeł informacji na temat osoby i czasów panowania króla Kazimierza Wielkiego – ilustracje i fotografie zamków wybudowanych za jego panowania (np. Kazimierz Dolny n. Wisłą, Wiślica, Mirów, Bobolice, Ogrodzieniec). Gromadzenie słownictwa związanego z epoką.
- ✓ *Karty pracy* s. 93.
- ◆ Oznaczenie na pasku czasu XIV w. wydarzeń z okresu panowania Kazimierza Wielkiego.
- ✓ *Karty pracy* s. 94.
- ✓ *Karty pracy* s. 79., 80.

Kazimierz Wielki kumem

Coraz chłodniej i ciemniej, deszcz padał dzień cały, więc drogi rozmiękły, wreszcie słońce zaszło i noc nastała, żadnym nierozjaśniona światłem. Do małej ubogiej chaty, w końcu wioski, ktoś zapukał. Gospodarz drzwi otworzył, a do izby wszedł żebrak z kijem w ręku i workiem płóciennym na plecach, mokry i zabłocony.

– Niech będzie pochwalony!

– Na wieki wieków.

– Przenocujcie mię, gospodarzu, strudzony jestem bardzo, z drogi idę.

Kmieć pokiwał głową i westchnął.

– Jusi, ostanicie, kiedy nie macie schronienia.

Na dworze ciemno i mokro; wygodnie wam tutaj nie będzie, bo chata mała, dzieci siedmioro, a obok w drugiej izbie chora żona. Ale z serca was proszę: czym chata bogata.

Podróżny musiał być bardzo zmęczony, bo zaraz usiadł i przetrzął dookoła po ubogiej izbie. Wieszniak przyniósł mu chleba, miodu, mleka trochę, posłał świeżego siana i znowu po coś wyszedł; ale za chwilę wrócił, niosąc małe dziecko na rękę.

– Bóg dał mi ósme – rzekł, pokazując je ubogiemu.

Dziad popatrzał na dziecko i rzekł do wieszniaka:

– Ono wam przyniesie szczęście, zobaczycie. Zatrzymajcie się

ze chrztem jutro do południa, a przysłać wam chrześnego ojca, bardzo dobrego człowieka.

Kmieć zgodził się zrzeczka. Zasiadli za stołem, obcy rozpytywał ciekawie o wszystko: co słychać we wsi, co ludziom dokucza, czego im brak najbardziej, jak można by zaradzić złemu.

56.

- Odnajdywanie miejscowości na mapie fizycznej Polski i określanie ich położenia w stosunku do Warszawy lub Krakowa.

9. Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą...

Był wśród polskich królów król Kazimierz, który nie przetrwał wojen, tylko budował zamki. Jednak zamiast drewnianych zamków wznosił domy i zamki murowane, żeby nie niszczyły ich wrogi. Zakładał też nowe miasta. Zaprosił władców europejskich. Krakowa na wielki zjazd – może chciał stworzyć Unię Europejską? Byc może wtedy pomyślał: Jeżeli nie musimy walczyć, to możemy się uczyć – i kazął otworzyć pierwszy w Polsce uniwersytet. I chociaż nie wygrał żadnej wielkiej bitwy, to nazwano go Wielkim.

- Najstarsza polska uczelnia założona w 1364 r. przez Kazimierza Wielkiego to Akademia Krakowska – dzisiejszy Uniwersytet Jagielloński.
- Za czasów Kazimierza Wielkiego wprowadzono w Polsce do obiegu nową monetę – grosz srebrny.

- Planowanie działań na wzór zapomnianej akcji zuchów i harcerzy pod nazwą „niewidzialna ręka” polegającej na niesieniu pomocy osobom starszym, np. porządkowanie ogródków, podwórek, pielienienie grządek itp. – zawsze w tajemnicy przed osobą, której pomagali niewidzialni pomocnicy. Ich znakiem był odcisk dłoni: niewidzialna ręka. To piękna idea bezinteresownej, bo anonimowej pomocy.

Wielu królów wyróżniło się czymś szczególnym, czym zasłużyło na pamięć Polaków. Kazimierza Wielkiego pamiętamy głównie jako założyciela miast i budowniczego zamków.

Najbardziej znane miasto z czasów Kazimierza Wielkiego to Kazimierz Dolny. W. Wisła. Możemy tam zobaczyć wiele zabytków, które przetrwały z przełomu XIII i XIV w. do czasu zniszczenia w 1655 r. a także spichrz. W. Wisła. Możemy tam zobaczyć wiele zabytków, które przetrwały z przełomu XIII i XIV w. do czasu zniszczenia w 1655 r. a także spichrz.

ruiny sanktu

kościół

91.

- Postępowanie się planem wybranego miasta (najlepiej Kazimierza), wyszukiwanie na mapie, planie oznaczeń zabytkowych miejsc. Odczytywanie nazw znanych zabytków, określanie roku lub wieku, z jakich pochodzą. Obliczanie na pasku czasu, o ile lat zabytki są starsze lub młodsze od zabytków z 1350 r. i 1364 r.

Zawieranie i py

1. Jak sądził

a. Jak w c

b. Napisał

2. Wymienił

ści, w któr

ne. Powie

kied odleg

3. Czy znasz

pochodzą

miejscow

W. - czytaj na

- Narysowanie (przekalkowanie) figury na kartce i wycięcie jej. Odrysowywanie wyciętej figury na kartce z bloku: odwrócona trójkątem w prawą stronę, w lewą stronę, trójkątem do dołu. Pomoże to dzieciom wyobrazić sobie rysunek, który mają wykonać (z. 2.).

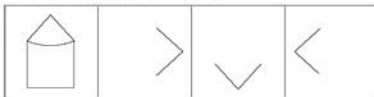
94.

1. Dopisz w poszczególnych kolumnach podane imiona w odpowiedniej formie.

A	B	C	D
Józef	Józio	Józefa	Józia
Jan			
Stanisław			
Władysław			
Kazimierz			
Bolesław			

a. Powiedz, które zane ci imiona mają swoje odpowiedniki żeńskie lub żeńskie.

2. Narysuj w każdym pustym prostokącie tę samą figurę, tylko z wierzchołkiem odwróconym tak, jak wskazuje zaznaczony punkt.

a. Jak nazwać linie, której nie można narysować przy linijce? Rozszyfruj tę nazwę.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV
XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	XXI	XXII	XXIII	XXIV	XXV	XXVI	XXVII	XXVIII	XXIX	XXX
XXXI	XXXII	XXXIII	XXXIV	XXXV	XXXVI	XXXVII	XXXVIII	XXXIX	XXXX	XXXXI	XXXXII	XXXXIII	XXXXIV	XXXXV

XIV XI XVII XI I XIII XXII XXX XXIX XXVII I

b. Nazwij na rysunku dwoma kolorami linie krzywe i linie proste.

- Kazimierz Wielki panował w latach 1333–1370 (z. 1.).

Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą...

1. Wyróżnij w dowolny sposób lata wydarzeń związanych z panowaniem króla Kazimierza Wielkiego.

- 1410 r. – bitwa pod Grunwaldem
- 1039 r. – przeniesienie stolicy Polski do Krakowa
- 1543 r. – śmierć Mikołaja Kopernika
- 1364 r. – zjazd władców europejskich w Krakowie
- 1683 r. – odsiecz wiedeńska
- 1396 r. – nadanie praw miejskich Kazimierzowi Dolnemu

a. Oblicz sposobem pisemnym.

1683 – 1410

93.

- Kalkowanie konturu zamku ze s. 79. *Kart pracy* na białą kartkę. Mierzenie długości wybranych odcinków. Podawanie miary w centymetrach i milimetrach, zamiana centymetrów na milimetry. Obliczanie długości łamanej tworzącej kontur zamku. Rysowanie konturu zamku w różnych położeniach.
- Powtarzamy postępowanie zaproponowane do z. 2. ze s. 94. – rysowanie i wycinanie figury, układanie jej w trzech różnych położeniach (z. 1a.).

79.

Ozjeje Polski

1. Połącz na kartce rysowanie konturu zamku warownego wg podanego wzoru. Najpierw narysuj prostokąt o takich samych wymiarach jak ramka przedstawionego rysunku, a potem rysuj kontur zamku.

2. Obróć rysunek zamku zgodnie z zaznaczonym kierunkiem – do góry nogami. W pustej ramce wrysuj zamek przed obrotem oraz w takim położeniu, w jakim będzie po dokonaniu obrotu.

Zadania dodatkowe

Wykonanie z klocków dowolnej budowli. Spisywanie wszystkich czynności z tym związanych w formie instrukcji. Uzupełnianie opisu schematycznymi rysunkami. Rozebranie całej konstrukcji i ponowne jej budowanie wg przygotowanej instrukcji, opisu – jej kształt został bowiem udokumentowany.

Król Bolesław I Chrobry

Zapis w dzienniku

1. Układanie pytań do tekstu – czytanie ze zrozumieniem.
2. Pisanie swobodnego tekstu na temat życia na dworach królewskich.
3. Dodawanie i odejmowanie liczb czterocyfrowych.

Środki dydaktyczne

s. 92., 93. i 174. w *Podręczniku Olka*, s. 95. i 96. w *Kartach pracy* część 1., wiersz Andrzeja Krzysztofa Torbusa *O państwie księcia Mieszka i koronie króla Chrobrego* s. 58. w *Wypisach*, tekst Stanisława Marciniaka *O wdowim groszu* (w *Przewodniku* s. 208.), tekst Kazimierza Wójcickiego, albumy przedstawiające insygnia koronacyjne z różnych epok, albumy kamieni szlachečných (np. z serii *Patrzę. Podziwiam. Poznaje – Skamieniałości; Skąły i minerały*), rekwizyty do zabawy dramatowej „Na królewskim dworze”

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 92., 93. (z wyjątkiem z. 3.) i 174.
- ◆ Gromadzenie i objaśnianie słownictwa związanego z królewskimi insygniami koronacyjnymi (zbiory z czasów Chrobrego) – nawiązanie do wiadomości z klasy I i wiedzy dzieci.
- ◆ Wyszukiwanie w albumach informacji i ilustracji o epoce.
- ◆ Przypomnienie wiadomości o pochodzeniu księcia Mieszka, czasie trwania dynastii Piastów.
- ✓ Wiersz *O państwie księcia Mieszka i koronie króla Chrobrego* s. 58.
- ◆ Przypominanie legend związanych z postaciami dynastii Piastów.
- ✓ Tekst *O wdowim groszu* s. 208.
- ✓ *Karty pracy* s. 95.
- ◆ Wykonywanie obliczeń na paskach czasu od X do XIV w. (zrobionych przez dzieci).
- ✓ *Karty pracy* s. 96.
- ◆ Zabawa dramatowa „Na królewskim dworze”. Przygotowanie odpowiednich rekwizytów, nagrań muzyki dworskiej.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 93. (z. 3.)

- Ustalenie, w których latach panował Bolesław Chrobry, szukanie informacji o innych Piastach, którzy panowali w XI w., oznaczanie na pasku czasu odczytanych i wyliczonych lat.

Jan Matejko „Koronacja pierwszego króla”

Z czasów Bolesława I Chrobrego pochodzą najstarsze polskie monety. Do dziś znaleziono ich ponad 250. Na denarach jest najstarsza nazwa naszego państwa i plemienia. Dotychczas sądzono, że jest to poprzecznik białego orła i symbolizuje on... Jednak dzisiaj uważa się, że nie jest to orzeł, tylko paw. Tę symbolikę w młodym państwie wyróżniały Polskę wśród innych...

- Pisanie swobodnego tekstu (z. 3.).

1. Przyjrzyj się mapie, która jest na s. 174, i porównaj ją ze współczesną mapą Polski.

- Gromadzenie wiadomości o współcześnie istniejących państwach, w których panują królowie i są dwory królewskie.

1. Połącz nazwy urzędników dworskich i informacje o wykonywanych przez nich czynnościach.

ochmistrz	dbał o pościel i bieliznę
stolnik	zarządzał pieniędźmi
podczaszy	próbował napojów przed podaniem władcy
podskarbi	przygotowywał stół do uczty
łajtmistrz	zarządzał dworem
skarbnik	przygotowywał kąpiele dla króla
szatny	dbał o suknie władcy
łowczy	dbał o polowania
woźniczy	organizował polowania
krójczy	rozdzielał zapomogi biednym
łóży	krócił potrawy dla króla

2. Napisz, czym chciałbyś się zajmować na królewskim dworze. Wymyśl nazwę urzędu, który chciałbyś sprawować.

92.

Król Bolesław I Chrobry

Pierwszym polskim królem był syn Mieszka I, książę Bolesław, którego także nazywano wielkim. Później dodano mu przydomek Chrobry¹ i tak nazywamy go do dziś. Był wielki, bo mądrze dbał o bezpieczeństwo Polski. Jego koronacja odbyła się w 1025 r. Od tego czasu każdy władca Polski był królem. Bolesław Chrobry był podobno tak otęty, że koń ledwie mógł go udźwignąć. Król pewnie nic nie wiedział o zdrowym odżywianiu, ale doradcy? Chyba mogli mu coś powiedzieć.

Książę nie nosił korony, tylko mitrę. Miał miecz i kolczugę.

Król nosił koronę. Oprócz niej miał berto, jabłko i miecz koronacyjny. Nosił płaszcz gronostajowy.

Jedyną biec – w Skarbie – W czasie płatnic

- Ćwiczenie artykulacyjne: rytmiczne powtarzanie tekstu, np. Król Karol kupił królowej Karolinie korale kołoru koralowego.
- Rozróżnianie imion i przydomków na przykładzie Bolesławów z dynastii Piastów, porównywanie wieku ich życia i czasu, w jakim żyli bądź panowali. Wielka litera w pisowni przydomków (z. 1.).
- Wyszukiwanie imion, od których można utworzyć nazwy miejscowości. Pisanie takich nazw, np. Bolesław – Bolesławów, Bolesławiec itd.

Król Bolesław

1. Było 21 członków liczbę, Bolesław Bolesław Bolesław Bolesław Obok im najdługo

a. w

2. Jakiej podobnej do uroczystości pasowania na rycerza uczestniczyłeś? Opisz ją, włączając się na podany tekst.

Gdy giermek ukończył 21 lat, pasowano go na rycerza. Przyjął rycerz otrzymywał od swego pana rycerski pas, miecz i ostrogę. Następnie składał uroczystą przysięgę. Na koniec pan uderzał go lekko w ramię swoim mieczem. Był to znak, że giermek stał się rycerzem.

3. Król Bolesław Śmiały był nazywany Śmierdym.

Dokumentaliści

Zapis w dzienniku

1. Rozróżnianie rodzajów gramatycznych przymiotników, tworzenie z nimi związków wyrazowych.
2. Układanie i pisanie notatki kronikarskiej na temat współczesnego zdarzenia.
3. Działania na liczbach czterocyfrowych, porządkowanie tych liczb.

Środki dydaktyczne

s. 94. i 95. w *Podręczniku Olka*, s. 97. i 98. w *Kartach prac* część 1., wiersz Tadeusza Szmy *Jan Matejko* s. 62. w *Wypisach*, tekst Tadeusza Czarneckiego *Przed obrazami Jana Matejki* (w *Przewodniku* s. 209.), albumy z reprodukcjami obrazów Jana Matejki, album *Świat wokół mnie*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 94. i 95.
- ◆ Objaśnianie słownictwa związanego z utrwalaniem zdarzeń. Wypowiadanie się na temat form dokumentowania wiedzy o przeszłości, stosowanie wyrazów: dokument, dokumentalista, kronika, kronikarz itp. Przypomnienie z klasy II historycznego słowniczka Doroty.
- ◆ Wypowiadanie się na temat dzieł sztuki, których tematem są zdarzenia historyczne.
- ◆ Porównywanie wielkości różnych obrazów, mierzenie, jakiej wielkości obrazy zmieszczą się na ścianie. Stosowanie określeń (wyrazów bliskoznacznych): ogromny, wielki, duży, bardzo duży itd.
- ✓ Wiersz *Jan Matejko* s. 62.
- ◆ Gromadzenie przykładów i wyjaśnianie znaczenia słowa *autor*: pisarz, malarz, kompozytor, dziennikarz itp.
- ◆ Oglądanie albumów i innych dostępnych źródeł dotyczących twórczości Jana Matejki. Czytanie i notowanie informacji o malarzu.
- ◆ Odszukanie w albumie obrazów Matejki należących do poszczególnych rodzajów malarstwa: obrazów batalistycznych, portretów, postaci. Rozróżnianie tematyki obrazów Matejki. Co mogą przedstawiać obrazy należące do każdej z wymienionych grup?
- ✓ Tekst *Przed obrazami Jana Matejki* s. 209.
- ✓ *Karty prac* s. 97. i 98.

- Wyszukiwanie informacji na temat postaci z poznanych obrazów Matejki.

11 Dokumentaliści

Pani Marianna pokazała nam bardzo stary obrazek narysowany czarnym tuszem. Powiedziała, że z rysunku można się dowiedzieć, jak wyglądał Głębokie w XV w. Widać na nim domy i ulice, zamek, rynek, studzienkę żywności i mur wokół miasta. A za murem stoja jacyś rycerze. Skąd ten mur? Przecież dziś nie ma po nim nawet śladu. I dlaczego zamiast parku jest jezioro? Pani Marianna mówi, że obrazek jest ważnym dokumentem⁶, bo pokazuje historyczne Głębokie. Czy jest tak samo ważny, jak obrazy Jana Matejki, na których malarz przedstawił różne wydarzenia z historii i portrety wszystkich polskich królów?

- Działania na liczbach cztery-cyfrowych (stawianie pytań typu: Ile lat upłynęło od namalowania obrazu pt. ... do namalowania obrazu pt. ...? itd.).

3	H	I	J	K	L
4	E	M	N	O	
5	P	R	S		
6	T	U	W	Y	Z
7	Z	Z			

5Я 5Л 6Ю 2Я 5Ф 6Ю 4Ж 4Ю 5Ю 1Ю

2Ж 6Ю 3Я 2Я 3Л 2Я

2. Napisz, o czym można powiedzieć, że jest lub są:

historyczny

historyczna

historyczni

historyczne

1999

3. Powiedz, jakie wydarzenia, o których pamiętasz, w środki techniczne dostępne dzisiaj wykorzystasz w ty rejestrują tylko głos, tylko obraz albo obraz i głos.

4. Napisz, jakie czynności wykonujesz:

każdego dnia

często

czasami

98

Jan Matejko

Żył przed wiekiem w wiekowym Krakowie
Wąty, drobny, niepozorny człowiek,
Co malował obrazy ogromne.
By historię ojczyzny przypomnieć –
Trudne chwile i zwycięskie boje.
Przeszłość świetna jak husarskie zbroje.
To, co budzi dumę i co boli,
Chciał przenieść na płótno swoje.
Obrazami
Pędzłem

● Rozpoznawa

- Rozpoznawanie, jakie przedmioty, dzieła mogą być dokumentami.
- Oglądanie i czytanie najstarszych zapisów w kronice szkoły, klasy, biblioteki, a jeśli to możliwe, kroniki miejscowości.

Dokumen

1. Uzupełnij diagram i odczytaj hasło.

1. Pierwszy władca Polski. 3.

2. Zwycięski król spod Grunwaldu. 4.

3. Fotel króla. 5.

4. Pierwsza stolica Polski. 6.

5. Jedno z insygniów królewskich lub owoc. 7.

6. Przeciwnicy polskich i litewskich wojsk pod Grunwaldem.
7. Król, który obronił Wiedeń przed Turkami.

7. stał, w jakiej kolejności powstawały obrazy J. Matejki. Zaznacz na pasku czasu ich powstania.

Konstytucja 3 maja.....	1891 r. (1791)
Bitwa pod Grunwaldem.....	1878 r. (1410)
Kazanie Skargi.....	1864 r. (1597)
Batory pod Pskowem.....	1872 r. (1581)
Hold pruski.....	1882 r. (1525)
Sobieski pod Wiedniem.....	1883 r. (1683)
Kociuszko pod Racławicami.....	1888 r. (1794)

a. Oblicz, co ile lat powstawały kolejne obrazy.

b. Na obrazach Jana Matejki są przedstawione ważne wydarzenia historyczne, które miały miejsce w latach oznaczonych kolorem zielonym. Uporządkuj kolejność tych wydarzeń od najodleglejszych do najbliższych.

- Układanie wypowiedzi z zastosowaniem przymiotnika *historyczny* w różnych rodzajach gramatycznych (z. 2.).
- Opowiadanie o wybranym wydarzeniu, które warto zarejestrować, określanie: co było przedtem i co było potem (z. 3.), nazwisk i fragmentów tekstu dotyczących postaci z poznanych obrazów Matejki.

Bursztynowy szlak

Zapis w dzienniku

1. Wyszukiwanie na mapie miast na trasie z Rzymu do Gdańska.
2. Dodawanie i odejmowanie liczb trzy- i czterocyfrowych.
3. Tworzenie wyrazów pochodnych – czasowniki w bezokoliczniku.
4. Projektowanie biżuterii.

Środki dydaktyczne

s. 96. i 97. w *Podręczniku Olka*, s. 99. i 100. w *Kartach pracy* część 1., tekst Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Głosy z przeszłości* s. 60. w *Wypisach*, albumy, zdjęcia przedstawiające biżuterię i różne wyroby z bursztynu, modelina lub plastelina do wykonania biżuterii, mapa fizyczna i samochodowa Europy i Polski, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 96. i 97.
- ◆ Gromadzenie wiedzy o przeszłości – jak to było w czasach młodości rodziców lub dziadków (jakie stroje były modne, jakie fryzury, czym się podróżowało, gdzie mieścił się najbliższy sklep z produktami spożywczymi, którędy jechało się do sąsiedniego miasta itp.). Przygotowanie na ten temat np. wywiadu; prezentacja materiału wzbogacona ilustracjami, zdjęciami.
- ◆ Wypisywanie nazw miast, które leżały na bursztynowym szlaku – czyli najstarszych – i miast współcześnie istniejących na trasie z Rzymu do Gdańska.
- ◆ Szukanie odpowiedzi na pytanie: Jak podróżowano dawniej? Układanie pytań, dzięki którym można ułatwić poszukiwanie odpowiedzi, np. czym podróżowano, od czego zależała wygoda pasażerów i czas podróży, jakie wynalazki wpłynęły na rozwój komunikacji (można przypomnieć historię koła lub kolei itp.). Porównywanie dawnych pojazdów, strojów podróżnych, bagaży, przedmiotów, którymi handlowano dawniej.

Uwaga

1. Kupcy płacili nie tylko monetami. Zanim pojawiły się monety, wartość towaru określano lnianymi płatami (stąd wyraz *płacić*).
2. Uczniowie mogą spytać w domu, jakie rodzaje przypraw stosowane są w ich kuchni – część z nich dawno temu przywieźli kupcy jako towar wymienny, np. za miód.

- ✓ *Karty pracy* s. 99. i 100.
- ✓ Tekst *Głosy z przeszłości* s. 60.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole* s. 71.

- Skąd się wzięła nazwa *bursztynowy szlak*?
- Gromadzenie wiadomości na temat bursztynu, jego zastosowania w przeszłości i współcześnie. Oglądanie wyrobów z bursztynu. Oglądanie biżuterii – na ilustracjach lub przyniesionej przez dzieci (jednak nawet za zgodą rodziców dzieci nie powinny przynosić cennej biżuterii) i porównywanie materiałów, z jakich jest wykonywana, kolorystyki, kształtu. Dyskusja na jej temat: *podoba mi się/nie podoba mi się i dlaczego, ponieważ dokonałbym innego wyboru...; tobie poleciłbym...; zwróć uwagę na...; dobrać do koloru oczu, włosów itp.*
- Wyjaśnianie pojęć związanych z handlem międzynarodowym: eksport, import.

do domu i dziwigac skarcei.

– Szukam ochotników – rzekła i spojrzała na nas spod oka. I tak całe to „kiermaszowanie” spadło na nas. Trochę to sprawiedliwe, bo babcię nie powinny dźwigać ciężarów, ale też trochę niesprawiedliwe. Dziewczyny zaprojektują ulotki reklamowe, a potem będą dekorować stoiska, na których rozłożą przedmioty do sprzedaży, a my musimy dźwigać.

- Rozważanie możliwości zorganizowania kiermaszu w celach charytatywnych, ustalenie celu, na jaki można by przeznaczyć dochód z kiermaszu.

12 Bursztynowy szlak

Nie tylko dziadek zna wydarzenia z przeszłości. Ja też już się czegoś nauczyłem.

Tu, gdzie teraz jest Polska, przyjeżdżali kupcy z południa Europy, żeby przedać bursztyn. Musieli się im to opłacić, skoro jechali z tak daleka. Jechali od miasta do miasta aż nad Bałtyk i handlowali. Tak

Bursztynowy szlak

Oblicz sposobem piętowym długość bursztynowego szlaku z Rzymu do Gdańska, korzystając z danych umieszczonych na mapie.

- Obliczanie odległości między miastami na trasie Rzym–Gdańsk (z. 1.).

- Tworzenie wyrazów pochodnych. Objaśnianie utworzonych wyrazów (z. 2.).

Wyraz: *napisać*, *napiść*, *przepisać*, *wypisać*, *zapisać*, *opisać* – to wyrazy pochodne od wyrazu *pisać*.

2. Utwórz wyrazy pochodne od wyrazu *kupić* i powiedz, czym się różni ich znaczenie.

zakupić, _____

a. Podkreśl częstotliwość występowania wyrazów.

3. Znajdź w słowniku języka polskiego objaśnienie wyrazów: *detal*, *hurt*, *eksport*, *import*.

a. Uzupełnij przymiotniki od podanych rzeczowników.

wózek *detal* – cena *detaliczna* hurt – cena _____
eksport – towar _____ import – towar _____

b. Porozmawiaj z kolegami w klasie, a także z rodzicami. Potem ułóż kilka zdań w odpowiedzi na pytania. Jakie polskie towary są produkowane na eksport? Z jakich towarów Polska jest znana na świecie? Jakie towary importowane znajdują się w polskim sklepie?

Dziwota Rik

Gry i zabawy w szkole

dla dzieci od 6 do 10 lat

- Zabawa *Poszukiwacze skarbów*, s. 71.

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Układa opowiadania związane z treścią poznanego utworu.

Czytanie

Czyta teksty ze zrozumieniem. Czyta teksty z różnych źródeł i teksty o różnym charakterze: jadłospis, programy telewizyjne. Odczytuje informacje z mapy i globusa.

Pisanie

Stosuje znaki interpunkcyjne na końcu zdania. Przestrzega poprawnej pisowni wyrazów ze spółgłoską dźwięczną na końcu. Układa i zapisuje zdania z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa. Píše wyrazy z *żi rz*, nazwy *mórz*. Píše z pamięci strofkę wiersza.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Zna i rozpoznaje niektóre zwierzęta wodne. Wie, w jaki sposób się porusza, jak dostosowany jest kształt ich ciała do warunków życia. Rozróżnia podstawowe części ryby, zna najważniejsze cechy przystosowujące ją do życia w wodzie, sposoby odżywiania się. Wie, jaką rolę odgrywa morze w życiu człowieka. Tworzy łańcuchy zależności pokarmowych w wodzie. Umie wskazać na mapie rzeki, oceany, morza, zatoki i zalewy, miasta nadmorskie. Orientuje się, jak wygląda dno oceanu. Umie nazwać zwierzęta wodne żyjące w oceanach. Grupuje jednostki pływające wg ustalonego kryterium. Wie, jaką rolę odgrywają rzeki w życiu człowieka. Inscenizuje fragmenty bajki z wykorzystaniem rekwizytów. Wyszukuje w tekście potrzebne fragmenty. Stosuje związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie. Używa form grzecznościowych w dialogach. Tworzy wyrażenia z rzeczownikami i przymiotnikami w różnych rodzajach gramatycznych. Dodaje różnymi sposobami w zakresie 1000. Dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe i trzycyfrowe. Mnoży liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe. Wykonuje obliczenia z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb dwumianowanych.

Porównuje liczby czterocyfrowe. Wykonuje obliczenia związane z czasem. Wykorzystuje w obliczaniu własności czterech działań matematycznych. Praktycznie stosuje zasadę rozdzielności mnożenia względem dodawania. Rysuje rysunki w sieci kwadratowej. Odczytuje informacje ze schematu.

Rozwiązywanie problemów

Przygotowuje doświadczenia i prowadzi obserwacje. Analizuje zjawiska i dostrzega związki przyczynowo-skutkowe. Stosuje porównywanie różnicowe. Planuje kolejne czynności przy wykonywaniu pracy. Korzysta ze słownika języka polskiego, wyjaśniając znaczenie wyrazów. Stosuje zasady savoir-vivre'u w określonych sytuacjach. Przygotowuje zestaw dań z wykorzystaniem podanej kwoty. Rozwiązuje diagramy.

W ośrodku VII można wykorzystać scenariusze zajęć: „Tyle stali, a pływa” (dwa scenariusze), „Widok wybrzeża” i „Hej, żeglujże, żeglarzu!” (w:) Scenariusze zajęć zintegrowanych dla klas I–III, cz. 1., PPiW, Warszawa 2001.

Co potrafi pływać

Zapis w dzienniku

1. Rozpoznawanie sposobów poruszania się zwierząt w różnych środowiskach.
2. Tworzenie łańcuchów pokarmowych organizmów żyjących w środowisku wodnym.
3. Inscenizowanie bajki *O rybaku i złotej rybce*.
4. Dodawanie i odejmowanie liczb dwu- i trzycyfrowych.

Środki dydaktyczne

s. 98. i 99. w *Podręczniku Olka*, s. 5. i 6. w *Kartach pracy* część 2., bajka *O rybaku i złotej rybce* s. 63. w *Wypisach*, składanka *Maluję i opowiadam. Sztuka w nauce* zintegrowanym (ilustracje do *Bajki o rybaku i rybce*), albumy zwierząt żyjących w wodzie, album *Świat wokół mnie*, słownik języka polskiego

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 98. i 99.
- ◆ Gromadzenie wiadomości o sposobach poruszania się zwierząt (w nawiązaniu do wiadomości z klasy II w IV ośrodku tematycznym). Wymienianie tych zwierząt, które poruszają się w różnych środowiskach – jakie części ciała umożliwiają im pływanie. Wyjaśnianie terminów: ryba, ptak, ssak, owad – podawanie przykładów, określanie wspólnych cech.
- ◆ Wyszukiwanie i opisywanie zależności pokarmowych w środowisku wodnym.
- ✓ Album *Świat wokół mnie*.
- ◆ Obserwowanie zachowań rybek akwariowych, ich sposobu poruszania się w wodzie.
- ◆ Naśladowanie ruchów zwierząt żyjących w wodzie – ćwiczenia rytmiczne przy muzyce.
- ✓ *Karty pracy* s. 5.
- ◆ Gromadzenie wyrazów, wyrażeń i zwrotów dotyczących poruszania się zwierząt w środowisku wodnym (zwinny, szybki, dobry pływak, unosi się, przebiega łapkami, wynurza się, nurkuje, zanurza, podpływa). Użycie zgromadzonego materiału w wypowiedziach na temat poruszania się tych zwierząt, które żyją w najbliższej okolicy i które dziecko może obserwować.
- ✓ *Karty pracy* s. 6.
- ✓ Bajka *O rybaku i złotej rybce* s. 63.
- ✓ Składanka *Maluję i opowiadam*.
- ◆ Która ilustracja najlepiej oddaje charakter pocziwego rybaka? Jaką techniką dzieci wykonałyby pracę plastyczną przedstawiającą chciwą żonę rybaka?
- ◆ Założenie klasowego akwarium. Omówienie obowiązków z tym związanych.

- Wyjaśnienie terminów (w nawiązaniu do ornitologii): ichtolog, ichtiologia oraz kawior.

- Podane na ilustracji zwierzęta pływają dzięki różnym częściom ciała:

- ssak – niedźwiedź – przednie łapy;
- ssak – delfin – płetwy, ogon;
- ptak – kaczka – błona pławna między palcami stóp;
- ptak nietop – pingwin – skrzydła;
- gad – jaszczurka – nogi i ogon;
- płaz – żaba – błona pławna między palcami stóp;
- owad – grzbietopłatek (pluskowiec) – opływowy kształt ciała i bardzo długie, szerokie tylne odnóża;
- ryby – płetwy.

- Porównywanie rybek przedstawionych na ilustracjach. Czytanie notek encyklopedycznych na ich temat.

Mieszkańcy wód

Co potrafi pływać

98.

Wtedy, gdy byłem mały, dziadek wrócił z wędkowania i powiedział, że złowił rekina. A ja pomyślałem, że skoro w Głębokiej pływają rekiny, to przy następnej okazji połkną dziadka razem z wędką i z wiaderkiem. Podobno strasznie się popłakałem. I dopiero niedawno się dowiedziałem, że dziadek złowił wtedy szczupaka, o którym się mówi „rekin wód stodkowodnych”, ponieważ robi spustoszenie wśród mniejszych ryb w rzecze, w której żyje. Już dawno przestałem się bać o dziadka. A nawet zacząłem żałować ryb, na które polują i ptaki, i różne zwierzęta lądowe.

Strzelczyk – azjatycka ryba – ma niezwykle sposób polowania na owady: spływa w ich kierunku strumieniami wody, a dopiero potem je chwytą. Okoń głębiny ma tak rozciągliwy żołądek, że może połknąć pokarm dwukrotnie większy od rozmiarów własnego ciała.

98

Niektóre zwierzęta żyjące na lądzie lub w powietrzu są dobrymi pływakami, ponieważ muszą zdobywać pożywienie w wodzie.

Rakietka

Żaba

Delfin

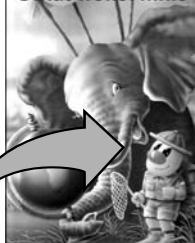

Grzbietopłatek

Niedźwiedź

Świat wokół mnie

Coś pokarmowych między: ryśkiem, planktonem; norką, okoniem, żyłentowych na korcu występuje czatowiek? oprócz przedstawiają, choć nie

W tym pomagają? mu możemy powodnych?

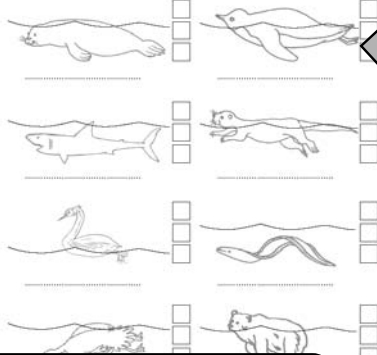
Wypisy

Co możesz powiedzieć o zachowaniu żony rybka – bohaterki bajki „O rybaku i złotej rybce”?

99

1

- 5.

- Układanie przez dzieci życzeń, które współcześnie żyjący chcieliby przedstawić złotej rybce, oraz życzeń, które złota rybka mogłaby mieć do nich.

63.

2. Jakie mogłoby być inne zakończenie bajki „O rybaku i złotej rybce”?

52

- Układanie i zapisywanie zdań określających kształt i pozycję zwierząt w wodzie. Szukanie informacji o zwierzętach przedstawionych na rysunkach: foce, kacze, pingwinie, rekinie, węgorzu, wydrze, perkozie, bobrze, niedźwiedziu, żabie (z. 1.).

1. Uczniowie

Adam z
295 zł,
wody -
przezn
Oblicz i napisz, ile pieniędzy pozostanie im na zakup rybek.

- cennik ryb akwariowych

welon - 2

canis pictus = 2

0.

czyli

plan

2. Dopisz to

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

.....

1 dell

[illegible]

- Wyszukiwanie w albumach wiadomości na temat rybek akwariowych.
- Dobieranie takich cen i liczby zakupionych rybek, aby wykorzystać jak najwięcej pieniędzy, żeby została jak najmniejsza reszta.
- Poszukiwanie wśród nazw rybek wyrazów, które w połączeniu z liczebnikiem mają zakończenie *-ów*. Konkurs na zgromadzenie największej liczby takich wyrazów i zilustrowanie, np. w formie rebusu, jednego z nich (1a. i 2.).

Zadania dodatkowe

Ćwiczenia gimnastyczne na materacach przypominające sposób poruszania się zwierząt wodnych lub układ gimnastyczny grupy dzieci z wykorzystaniem kótek, szarf, dyskretnego akompaniamentu muzycznego. Pokazywanie zachowań zwierząt chroniących się przed niebezpieczeństwem (np. bezruch, ucieczka). Rytmiczny układ choreograficzny należy ćwiczyć przez kilka dni, dbając o staranność wykonania.

Notatki

Wyjątkowi pływacy

Zapis w dzienniku

1. Pisownia wyrazów z rz występującym po spółgłoskach.
2. Obliczanie czasu trwania programów telewizyjnych.
3. Stosowanie rozdzielności mnożenia względem dodawania.
4. Określanie cech zwierząt pływających.

Środki dydaktyczne

s. 100. i 101. w *Podręczniku Olka*, s. 7. i 8. w *Kartach pracy* część 2., tekst *Ufne i mądre delfiny*. 68. w *Wypisach*, albumy na temat zwierząt żyjących w wodzie, album *Świat wokół mnie*, programy telewizyjne z gazet i czasopism

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 100. i 101.
- ◆ Rozmowy dzieci na temat oglądanych filmów z życia zwierząt wodnych. Wymienianie oryginalnych gatunków zwierząt i wyróżniających się okazów.
- ◆ Wyszukiwanie w programach telewizyjnych audycji o tematyce przyrodniczej. Wskazywanie programów i stacji telewizyjnych polecanych dzieciom. Obliczanie czasu trwania audycji telewizyjnych.
- ✓ Album *Świat wokół mnie*.
- ◆ Wyszukiwanie w zgromadzonych materiałach ciekawostek o zwierzętach żyjących w wodzie (ryby, ssaki).
- ✓ Tekst *Ufne i mądre delfiny* s. 68.
- ✓ *Karty pracy* s. 7. i 8.

- Wypowiadanie się na temat filmów i audycji telewizyjnych. Czym dzieci się kierują, wybierając programy, które chciałyby obejrzeć? Ile czasu spędzają przed telewizorem?

100.

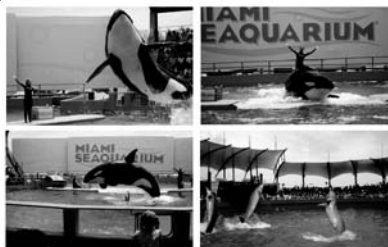
2 Wyjątkowi pływacy

Szybko odrobiłem lekcję, żeby obejrzeć w telewizji program pt. „Wyjątkowi pływacy”. Myślałem, że to program o rybach. Franek też czekał na ten

program, ale on myślał, że to program o mistrzach olimpijskich w pływaniu. A to był program o delfinach. Już chciałem zawołać: „Aha! Miałem rację!” – gdy spiker powiedział, że delfiny świetnie pływają, ale nie są rybami. Dziadek śmiał się z naszego zaskoczenia i powiedział, że jesteśmy leniwcami, bo nie chcieliśmy nam przeczytać informacji o tym programie.

ośmi i delfiny w parku wodnym w Miami?

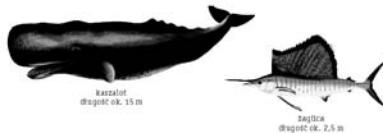
Największą rybą świata jest rekin wielorybi. Waży ok. 15 ton, czyli tyle, ile 10 samochodów osobowych z pasażerami i bagażami.

¹ Miami – krytyki majami

- Porównywanie prędkości poruszania się zwierząt wodnych z prędkością osiąganą przez sportowców pływaków.

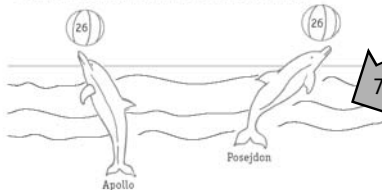
101.

Największą rybą jest żaglica, osiąga ponad 100 km/h - to prawie taka prędkość, z jaką jeżdżą samochody trasą szybkiego ruchu. Doskonałym nurkiem jest kaszalot - potrafi nie oddychać przez godzinę. Niektóre wietoryby umieją nie tylko dobrze nurkować, ale także doskonale pływać, mimo że są bardzo dużymi zwierzętami. Nawet piewał błękitny świetnie sobie radzi w wodzie, chociaż waży 130 ton - dziesięć razy więcej niż najcięższa ryba. Piewał błękitny jest największym zwierzęciem żyjącym na ziemi.

Wyjątkowi pływacy

1. Za trafienie w piłkę delfin otrzymał 26 punktów. Policz, ile punktów zdobył każdy delfin, jeśli wiesz, że Apollo trafił w piłkę 4 razy, a Posejdon 3 razy.

WZOR 5 - 26

	20	6
5		

	20	6
5	$5 \cdot 20 = \underline{\quad}$	$5 \cdot 6 = \underline{\quad}$

5.26 =

[illegible]

2. Przepisz tekst. Początek każdego zdania zaznacz wielką literą, a na końcu postaw kropkę. Wypisz osobno wyrazy z *z* i z *z*.

Wyspa delfinów

żaglówka przybita do brzegu i zatrzymała się marynarze wyskoczyli na brzeg wyspa była płaska jak talerz w dole piętrzyły się kamienie za nimi zieleniło się morze tutaj żyją zadziwiające zwierzęta delfiny są podwodnymi drapieżnikami, a dają się tresować jak psy

- Wyszukiwanie, wypisywanie wyrazów tematycznie związanych z morzem, rzp o spółgłoskach (z. 1.).

1. Na jak długo tylko w ob
2. Wybierz in
byś się z ni
a Zancle

- nie lub wybraną indywid
nie przez dzieci) (z. 1).

8.

Tak napiszesz:
- krzyk, a tak: **kryk** - nazwę ptaka;
- przyjaciel, przerwa, a tak: **pszczoła, pszenica**.

- a. Co mówi trener o swojej pracy z delfinami? Uzupełnij tekst odgadniętymi wyrazami.

Spotkania z delfinami są Zwierzęta te szybko się ucą. Gdy do wody przedmiot, delfin wynosi go na powierzchnię i płytnie z nim do
 Za dobrze wykonane zadanie ode mnie swój ulubiony przysmak. Gdy piłkę do góry i znacząco, delfin uderza ją czubkiem nosa i celuje nią do kosza. Potrafi też kilkakrotnie podbijać ją nosem.
 Najbardziej lubię leżeć na mojego delfina i czuć jego bliskość. Ci, którzy po raz pierwszy tressure delfinów, są zachwyceni ich umiejętnościami. a dzieci z radości.

Zadania dodatkowe

Co można powiedzieć o liczbach podanych w parach: 43 i 86 oraz 31 i 93? Uzupełnijcie zdania tymi liczbami:

_____ jest 2 razy większa od _____.

jest 2 razy mniejsza od .

jest o większa od .

_____ jest o _____ mniejsza od _____.

_____ jest _____ razy większa od _____.

jest razy mniejsza od .

jest o większa od .

_____ jest o _____ mniejsza od _____.

Wszystko o rybach

Zapis w dzienniku

1. Tworzenie związków wyrazowych i stosowanie ich w zdaniu.
2. Dodawanie i odejmowanie liczb dwu- i trzycyfrowych.
3. Wyróżnianie charakterystycznych cech ryb, nazywanie poszczególnych gatunków.

Środki dydaktyczne

s. 102. i 103. w *Podręczniku Olka*, s. 9. i 10. w *Kartach pracy* część 2., opowiadanie Zuzanny Rabskiej *O flądrze bałtyckiej* s. 64. w *Wypisach*, albumy o zwierzętach wodnych, materiały na temat zdrowotnych wartości ryb

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 102. i 103.
- ◆ Odczytywanie ze zgromadzonych materiałów informacji o odżywczych wartościach ryb.
- ◆ Wyszukiwanie wiadomości na temat ryb latających, ptaków nieletów, ssaków pływających – zwierząt, które mają cechy charakterystyczne dla innych gatunków.
- ✓ Opowiadanie *O flądrze bałtyckiej* s. 64.
- ◆ Zabawa ruchowa w wyłonienie króla ryb (mórz). Zorganizowanie zawodów. Jedną z konkurencji może być bieg „na płetwie ogonowej”. Inne konkurencje mogą wymyślić dzieci. Zawodnikom przewiążujemy szarfą nogi na wysokości kolan, będą więc drobnymi kroczkami, jak na płetwie ogonowej. Zwycięzca zostaje ukoronowany. Powinien wygłosić mowę (przedstawić się i podziękować za wybór).
- ◆ Przypominanie wiadomości na temat koronacji i insygniów królewskich. Przygotowanie rekwizytów potrzebnych do koronacji króla – tronu, korony, w miarę możliwości – berła, jabłka królewskiego, a także innych wymyślonych przez dzieci w zależności od opracowanego pomysłu na zawody.
- ◆ Wypowiadanie się na temat ochrony ginących gatunków ryb i okresów ochronnych. Szukanie wiadomości na ten temat sposobów ochrony zwierząt wodnych.
- ✓ *Karty pracy* s. 9. i 10.

Ostatni test z angielskiego nie wyszedł mi najlepiej. Po angielsku inaczej się mówi, a inaczej pisze! Kto to wszystko zapamięta?! Powiedziałem, że prędzej ryby nauczą się fruwać, niż ja będę pisał po angielsku. Myślałem, że ryby potrafią tylko pływać i nurkować, ale żeby fruwały? Musiałby jak Dedal i Ikar przypiąć sobie skrzydła.

Tata tylko na mnie popatrzył, potem przyniósł album i pokazał mi latające ryby. W albumie są, ale w Polsce nie ma takich ryb – próbowałem się bronić. Na to tata powiedział, że bym wziął się do pracy, bo zostanę w tyle za rybami.

rybaki polujące na latające ryby

- Dzielenie się doświadczeniami na temat wyglądu wiosek rybackich. Czym różni się wioska rybacka od nadmorskiego kurortu? Jakie dania można przygotowywać z ryb?

o. Długość: 1000 znaków (fragment)

W naszym Bałtyku, co ziemię kaszubską oblewa, roi się od ryb wielorakich. Są tam przede wszystkim w wielkiej ilości śledzie oraz flądry, zwane przez ludność nadmorską storniami, jako że te ryby płasko, czyli „na stornie” pływają, są zbliżone do nich turboty, zwane skarpami; są dorsze, czyli pomuchle, a również węgorze, sandace, szczupaki i okonie, poławiane w zatoce, a lubiące zarówno wodę słodką rzek, jak i słoną morza. A już najwięcej jest chyba w zatoce i na pełnym morzu sprotn.

(...)

Dawnymi czasy, gdy ryby kłócić się zaczęły między sobą i wyrzucić sobie żer, a najczęściej większe pożerały słabsze, uzdłżył one między sobą, że trzeba im obrać króla, który by nad nimi panował, ustanawiał prawa, karał winnych i rozstrząsał wszystkie spory na dnie morza.

(...)

Flądra, która była bardzo zarozumiała, myślała po cichu: „Na pewno ja królową morza zostanę. Nie jest bowiem powiedziane, że królem ma być losos, szczupak czy węgorz. Może rzadziej także i kobieta, tak jak to się dzieje i u ludzi”.

Pełna najlepszych nadziei czekała bałtycka flądra, aż korona i berło jej przypadną w udziale, i tak od niechcenia niby rzuciła projekt:

– Po cóż się długo kłócić i naradzać? Ta ryba zostanie królem, która pierwsza do przystani na Helu podpłygnie w białym fartuchu!

– Dlaczego koniecznie w białym fartuchu? – zawołały chórem wszystkie ryby, nie domyślając się, że chytra flądra siebie ma na myśli.

– Ach! Drogie siostrzyczki i braciśzkowice, że też nie domyśliłście się od razu! Białe fartuchy toć to najpiękniejszy strój i najbardziej w nim do twarzy! Białe fartuchy noszą wszystkie skrzętne gospoście, a wszak miło nam będzie, gdy nasz król będzie w morzu dobrze gospodarował!

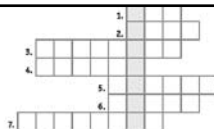
– Dobrze mówi flądra! Zgoda na biały fartuch! – odpowiedziały węgorze i lososie, które jej wodziły w zatoce.

102.

- Szacowanie wysokości różnych obiektów znajdujących się w najbliższym otoczeniu dzieci: samochód osobowy, autobus, budynek szkolny, drzewo stojące obok szkoły itp. Szacowanie z wykorzystaniem znajomości np. przybliżonej wysokości dziecka, osoby dorosłej, sali lekcyjnej itp.
- Wykonanie barwnej ilustracji latającej ryby wg wyobrażeń dzieci.

1. Odpadnie Wyjście

1. Ryba z wąsami. Ryba na wigilijnym stole. Wyntana na grzbiecie. Ryba przypominająca kształtem węża.
2. Można się z nim bawić w specjalnym basenie.
3. Najpopularniejsza ryba morska.
4. Rekin wód słodkich.

a. W diagramie wyróżnij nazwy ryb żyjących w morzu.

2. Napisz wyrażenia złożone z przymiotników rybny / rybacki oraz odpowiednich rzeczowników spośród podanych:
- port baza kuter sieć konserwa sklep wioska strój tódz
sałatka zupa sprzęt
wóz port rybacki

a. Ułóż i napisz zdania z wybranymi wyrażeniami. Podkreśl te wyrażenia, w których wystąpił jednosłowny rzeczownik.

64.

- Układanie dialogów: ryby rozmawiają między sobą, dzielą się wiadomościami, kto lub co może im zagrażać, jak się przed takim niebezpieczeństwem ustrzec.

Dary morza

Zapis w dzienniku

1. Porządkowanie wypowiedzi, układanie dialogów.
2. Wypowydanie się dzieci na temat znaczenia morza dla człowieka.
3. Dodawanie liczb dwumianowanych w zakresie 100.

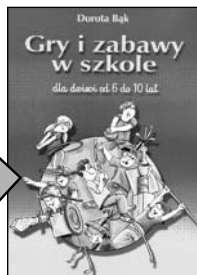
Środki dydaktyczne

s. 104. i 105. w *Podręczniku Olka*, s. 11. i 12. w *Kartach prac* część 2., opowiadanie Zbigniewa Żakiewicza *Jantarek* s. 66. w *Wypisach*, patyk, słoik, woda, sól do wykonania doświadczenia, książka Jana Kamyczka *ABC dobrego wychowania* (lub inna o podobnej tematyce), ilustracje i teksty popularnonaukowe związane z darami morza, etykiety opakowań produktów (po owocach morza, kosmetykach z alg), *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Jantarek* s. 66.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 104. i 105.
- ◆ Gromadzenie wiadomości o darach morza – teksty popularnonaukowe i materiały poglądowe, doświadczenia dzieci, wiadomości bieżące na temat katastrof ekologicznych na morzach. Wyjaśnianie znaczenia wyrażenia *katastrofa ekologiczna*.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ✓ *Karty prac* s. 11. i 12.
- ◆ Określanie zasad dobrego wychowania w czasie zamawiania i spożywania posiłków.
- ◆ Zakładanie restauracji. Przygotowanie projektu wystroju wnętrza, planowanie menu, ustalenie kolejności zadań do wykonania.

- Zabawa zwinnościowo-skokowa *Połów*, s. 54.

Jak głębokie są oceany

Zapis w dzienniku

1. Odczytywanie informacji z mapy i globusa i ich kategoryzowanie.
2. Pisanie i porównywanie liczb czterocyfrowych.
3. Układanie wypowiedzi pisemnej z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa.

Środki dydaktyczne

s. 106., 107. i 175. w *Podręczniku Olka*, s. 13. i 14. w *Kartach pracy* część 2., bajka *Dlaczego woda morska jest słona* s. 69. w *Wypisach*, ilustracje statków, łodzi podwodnych, film, mapa świata, globus, słownik języka polskiego, encyklopedia, wyszukane przez uczniów informacje o oceanach

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 106. i 175.
- ♦ Wskazywanie na mapie świata mórz i oceanów, odczytywanie ich nazw. Ustalenie zasady pisowni tych nazw. Odczytanie legendy (objaśnień) dotyczącej znaczenia kolorów na mapie. Rozróżnianie odcieni kolorów i określanie ich znaczenia na mapie. Wymienianie widocznych na mapie (globusie) miejsc geograficznych związanych ze zbiornikami wodnymi, grupowanie ich – wyspy, półwyspy, rowy głębinowe itd.
- ✓ *Karty pracy*. 13. i 14.
- ✓ Odczytywanie liczb czterocyfrowych w różnych źródłach: książkach, na ulicy, w kalendarzach; zapisywanie ich słowami.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 107.
- ✓ Bajka *Dlaczego woda morska jest słona* s. 69.

- Głębokości niektórych wód:
Morze Bałtyckie – 459 m,
Morze Śródziemne – 5121 m,
Morze Karaibskie – 7491 m,
Ocean Spokojny – 11020 m.

5 Jak głębokie są oceany

Przeglądałem się mapie i zastanawiałem się, czy oceany mają granice. Na mapie nie widać, żeby miały. I do jakich państw należą? A może nie należą do żadnych państw, bo są wspólne? Z mapy nie można tego odczytać, ale można się dowiedzieć, jak są głębokie. Głębsze miejsca są oznaczone ciemniejszym kolorem. Czy to znaczy, że w głębszej wodzie jest ciemniej, a w największych głębinach całkiem ciemno? Ciekawe, czy w tych ciemnościach żyją jakieś ryby i czy widzą po ciemku. Adam mówi, że w głębinach żyją straszne szkarady i że niektóre z nich świecą albo mają na głowach reflektory jak górniczy na kaskach. Nie znam się na rybach, miałem kiedyś akwarium, ale musiałem podarować je kuzynowi, bo Ogryzek wyłowił z niego najładniejsze rybki.

- Poszukiwanie w słowniku znaczenia słowa *akwalung* i innych z częstą *akwa-* (*aqua-*).
- Szukanie wiadomości o kłubach płetwonurków, o nurkowaniu, a także o korzyściach, przyjemnościach i zagrożeniach związanych z nurkowaniem.

107.

kamizelka torcyjna do butli tlenowej umożliwiająca zanurzenie się i nurkowanie

konstrukcja do nurkowania na głębokościach

butle tlenowe

maska i okulary

płetwy

przysady pociągowe do nurkowania na głębokościach

Zadania i pytania

1. Przyjrzyj się ilustracji. Jak, twoim zdaniem, może wyglądać życie w głębinach mórz? Czy tak jak przedstawił ilustrator?
2. Dlaczego Ziemia widziana z bardzo wysoka ma kolor niebieski?

3. Wybierz rym i pisz co chcesz lub co się wam wydaje.

- Wyszukiwanie podanych mórz na mapie świata (z. 1.).
- Wymienianie nazw mórz, których głębokość wynosi np. od 5 do 6 km itp. (z. 1a.).
- Obliczanie różnic głębokości między innymi morzami niż podane (z. 1.).

1. Dobierz rym i pisz co chcesz lub co się wam wydaje.

rodzaj męski

rodzaj żeński

rodzaj nijaki

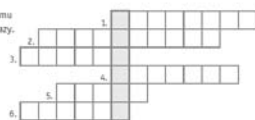
2. Jakie rzeczowniki można określić podanymi przymiotnikami? Napisz utworzone wyrażenia, wysoka szmaragdowe gorący stromy drewniane rybka

rodzaj męski

rodzaj żeński

rodzaj nijaki

3. Wpisz do diagramu odpowiednie wyrazy.

1. Port dla łodzi, jachtów, niewielkich statków.
2. Płetwa ogonowa, brzuszna i...
3. Nie rosną na piaszczystej plaży, ale dużo ich w lesie.
4. Umożliwiają rybowi oddychanie.
5. Może być skalisty, wysoki, morski.
6. Głośny, przeraźliwy krzyk.

14

Jak głębokie są oceany

- Uczniowie klasy III odszukali w atlasie niektóre morza i oceany.
1. Porównaj głębokości podanych mórz i oblicz różnice między nimi.

Morze Arabskie	-	Morze Śródziemne
5 km 875 m = _____ m		5 km 121 m = _____ m
Morze Grenlandzkie	-	Morze Japońskie
4 km 846 m = _____ m		3 km 720 m = _____ m
Morze Arabskie	-	Morze Norweskie
5 km 875 m = _____ m		3 km 860 m = _____ m

- a. Wypisz nazwy mórz, których głębokość przekracza 2999 m i nie przekracza 3999 m.

2. Odszukaj na mapie świata morza, które mają w nazwie kolor. Zapisz te nazwy.

3. Rozwiąż rebusy.

13

14.

- Tworzenie związków wyrazowych (z. 1. i 2.).

Tyle stali – a pływa

Zapis w dzienniku

1. Formułowanie zdań opisujących obserwowane zjawiska.
2. Tworzenie związków wyrazowych rzeczownika z czasownikiem; pisanie z pamięci.
3. Odtwarzanie rysunków na sieci kwadratowej i rysowanie figur wg określonego warunku.

Środki dydaktyczne

s. 108. i 109. w *Podręczniku Olka*, s. 15. i 16. w *Kartach pracy* część 2., opowiadanie Romana Wyrzykowskiego *Prawo Archimedes* s. 72. w *Wypisach*, przedmioty do wykonania doświadczeń i łodzi podwodnej wg opisu z *Podręcznika Olka*, pompka rowerowa lub do pompowania piłek, przezroczyste naczynie z wodą

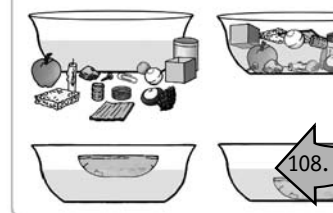
Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 108.
- ◆ Przygotowywanie doświadczeń wg instrukcji i opisywanie zaobserwowanych zjawisk (bez formułowania wniosku przez nauczyciela). Wymienienie w punktach, co się z czym dzieje.
- ◆ Zasada poruszania się łodzi podwodnych na podstawie albumów, ilustracji, przeprowadzonych doświadczeń.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 109.
- ◆ Relacjonowanie przez dzieci przebiegu wykonania łodzi podwodnej z uwzględnieniem związków przyczynowo-skutkowych. Układanie zdań na temat wykonywanych doświadczeń.
- ✓ Opowiadanie *Prawo Archimedes* s. 72.
- ◆ Gromadzenie informacji o jednostkach pływających. Wyjaśnianie przeznaczenia łodzi podwodnej, batyskafu.
- ◆ Przyczyny zanieczyszczeń mórz i oceanów (katastrofy tankowców) – artykuły na ten temat w internecie, w starych rocznikach czasopism i gazet.
- ✓ *Karty pracy* s. 15. i 16.

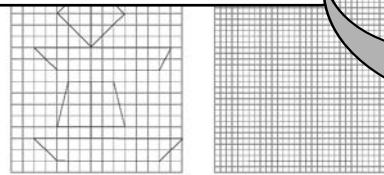
- Gromadzenie informacji na temat możliwości technicznych (ładowność, prędkość) jednostek pływających – statków przewożących towary oraz jednostek żaglowych, jachtów turystycznych, łodzi motorowych.

Grześka. Bawili się obaj aż do następnej katastrofy morskiej.

Przygotuj miskę z wodą, a potem tak jak Grześ wzucaj do niej przedmioty.

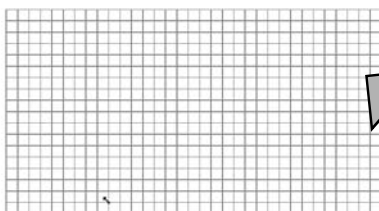
- Wydobywanie z dostępnych przedmiotów podanych dźwięków.

2. Rysuj zgodnie z instrukcją, odliczając podaną liczbę kroków.

4	22	4	14
12	10	10	8

Zaznacz środek najdłuższego odcinka i z tego punktu rysuj dalej.
Pomaluj gotowy rysunek.

Łodzie podwodne mogą wypływać na powierzchnię lub się zanurzać. Mają zbiorniki, które napełniają się wodą, gdy łódź ma się zanurzyć, i pusty, gdy się przy wynurzeniu.

109.

Łódź podwodna

1. Przygotuj: plastikową butelkę, taśmę klejącą, 2 śruby, plastelinę, słomkę, miskę z wodą.

2. W plastikowej butelce zrób 3 dziurki. Włóż do butelki słomkę, oklej ją plasteliną tak, aby powietrze nie mogło się tamtędy wydostać.
3. Następnie przyklej śruby taśmą do butelki (rys. 1.).
4. Włóż butelkę (łódź podwodną) do wody (rys. 2.).
5. Dmuchaj w słomkę i obserwuj, co się dzieje (rys. 3.).
6. Zaciśnij koniec rurki. Łódź pływa. A twoja?

109.

Pytania i pytania

Opowiedz, jak Grześ przestał płakać i mógł się bawić dalej? Zrób doświadczenie z strąkami. Powiedz, co pływa, a co tonie i dlaczego.

Przypomnij sobie, jakie są pojazdy wodne, do czego służą i kto je obsługuje.

Napisz o swoich doświadczeniach związanych z pływaniem:

Jakimi pojazdami wodnymi pływałeś?

Po jakim zbiorniku wodnym?

Co najlepiej zapamiętałeś?

Napisz

Wyższe

go sam

- Układanie zdań na temat wykonywanych doświadczeń.

Tyle stali – a pływ

1. W wierszu Juliana Tuwima podkreśl wyrazy, które nazywają dźwięki.

Ogromny okręt po morzu płynie
i wiezie ciężkie kufty i skrzynie.
A tak mu ciężko, że jęczy, stęka,
poci się, szarpie, grzyzta i szczeka.

a. Napisz z pamięci tę strofę.

15.

2. Do podaj

zawias

brama

jęczy

zgrzyt

szczeka

skrzyp

szumi

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

Statek

- Znalezienie sposobu na szybkie obliczenie powierzchni każdego z prostokątów.
- Rysowanie przez dzieci różnych figur geometrycznych na papierze w kratkę (lub kropkowanym) i układanie instrukcji do ich rysowania – praca w parach lub w czwórkach.

Oj, żeglujże, żeglarzu!

Zapis w dzienniku

1. Rozróżnianie i układanie różnych rodzajów zdań.
2. Stosowanie w tekstach związków frazeologicznych z wyrazem *woda*.
3. Dodawanie liczb czterocyfrowych.

Środki dydaktyczne

s. 110. i 111. w *Podręczniku Olka*, s. 3., 4., 17., 18., 87., 89., 91. w *Kartach prac* – część 2., opowiadanie Bolesława Leśmiana *Przygody Sindbada Żeglarza* s. 74. w *Wypisach*, nagranie i słowa piosenki *Oj, żeglujże, żeglarzu* (w wersji polskiej i kaszubskiej) s. 73. w *Wypisach*, albumy z ilustracjami różnych jednostek pływających, chustki, kocyki, prześcieradło do wykonania doświadczenia, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Przygody Sindbada Żeglarza* s. 74.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 110.
- ♦ Oglądanie w zgromadzonych albumach różnych jednostek pływających. Różnice między nimi, grupowanie ich wg ustalonego kryterium, np. rodzaju napędu.
- ♦ Korzystanie z informacji o prędkościach, jakie rozwijają te jednostki (żaglowiec 75 km/godz., wodorot 100 km/godz., poduszkowiec 170 km/godz., łódź motorowa 368 km/godz.); obliczenia, jaką odległość pokonają np. w ciągu 4, 6 godz. przy stałej prędkości.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 111.
- ♦ Słuchanie nagrania, czytanie tekstu i uczenie się na pamięć słów piosenki *Oj, żeglujże, żeglarzu*. Zapoznavanie się z wersją kaszubską. Jeśli jest taka możliwość, słuchanie nagrań szant.
- ♦ Inna propozycja: słuchanie *Preludium nr 15 Des-dur* Fryderyka Chopina – wypowiedzianie się, co można namalować, gdy się go słucha, co sobie można wyobrazić.
- ♦ Co to znaczy *cisza na morzu*? Czym jest cisza? Wymienianie wszystkich skojarzeń, jakie przychodzą na myśl, potem weryfikowanie ich wspólnie lub ze słownikiem języka polskiego. Pisanie wyrazów pokrewnych do wyrazu *cisza*.
- ♦ Wypowiedzianie się, co przedstawiałby obraz ilustrujący ciszę.
- ✓ *Karty prac* s. 3., 4., 87., 89. i 91.
- ♦ Wykonanie łodzi rybackiej zgodnie z instrukcją.
- ✓ *Karty prac* s. 17. i 18.

- Wyróżnienie w tekście wyrazów z *żi rz*. Układanie i zapisywanie historii o nieznanach krajach za morzem – wykorzystanie wyróżnionych wyrazów.

74.

Przygody Sindbada Żeglarza (fragment)

Pewnego razu o poranku wuj Tarabuk poszedł na brzeg morza. Ustawił stół składany, umoczył złote pióro w srebrnym kalamarze i zaczął pisać jakiś wiersz na różowym papierze.

Pisał i pisał, skrobał i skrobał, pocił się i pocił, sapał i sapał, aż wreszcie nastąpił

- Szukanie informacji o współczesnych słynnych żeglarzach (samotnych) oraz żaglowcach.

110.

kalendaryz z fotografiami słynnych żaglowców: statku Krzysztof Kolumba i „Daru Pomorza”. Tata, kiedy był w liceum, skończył kurs żeglarski i marzył o rejsie takim żaglowcem. Zastanawiam się, jak można kierować takim dużym żaglowcem, który jest popychany przez wiatr? Co zrobić, gdy wiatr przestaje wiać? Marzenia taty się nie spełniły, nie nabrał „Daru Pomorza”.

Oj, żeglujże, żeglarzu!

1. W regatach żeglarskich startuje 10 zawodników. Każdy z nich bierze udział w 3 wyścigach. Suma punktów zdobytych w poszczególnych wyścigach decyduje o zwycięstwie. Za pierwsze miejsce w każdym wyścigu zawodnik otrzymuje 20 punktów. Za każde kolejne o 2 punkty mniej.

- Układanie tekstu, w którym wystąpią związki frazeologiczne (z. 3.).

4. VII, VI, X
5. II, II, V

9. V, VII, IV
10. X, III, III

a. Zaznacz numery trzech zawodników, którzy zdobyli najwięcej punktów.

2. Kto jaki sport uprawia? Uzupełnij w wzorze i dopisz

disciplina sportu

zawodnik

kajakarstwo

żeglarz

koszykówka

- Ćwiczenia z laskami gimnastycznymi – Kwadrat z laską, s. 24.

17.

- Wyszukiwanie innych wyrazów – nazw z zakończeniem -arz (z. 2.).

111.

111. Krzysztof Kolumb, znany żeglarz, wypłynął z Europy do Indii na dotychczas nieznany kontynent amerykański. W wyprawie to po roku dotarł do lądu, którego mieszkańcy uważali go za boga. Wyruszył do Indii, ale nie udało się jednak dotrzeć do nieznanej ląd – kontynent amerykański.

1. Oblicz. Pod wynikiem obliczeń napisz, ile to mil morskich.

1852	3704	5556	7408
+ 1852	+ 1852	+ 1852	+ 1852

2. Mn

a. Znajdź

7408

+

8000

b. Wysz

18.

- Układanie i stosowanie w odpowiedniej sytuacji zdań zakończonych różnymi znakami (z. 2.).

2. Przeczytaj zdania i zastanów się, co możesz postawić na końcu każdego z nich: kropkę czy wykrzyknik.

Zadania dodatkowe

Zabawa „Podróż morską dookoła świata”. Każda ławka to żaglowiec, osoby w niej siedzące stanowią załogę żaglowca. Załoga musi nadać imię swemu żaglowcowi i wykonać banderę (można ją przykleić taśmą klejącą do boku ławki), a także sporządzić spis rzeczy potrzebnych w podróż. Na koniec wspólnie wszystkie załogi wyznaczają na globusie trasę podróży (portem, z którego wypływają i do którego mają wrócić, jest port w Gdyni). W czasie żeglugi załogi wymyślają i zapisują wyrazy rymujące się do wyrazu *żeglarz* i *żagłówek* (w tym czasie może się również odbywać nauka piosenki *Oj, żeglujże, żeglarzu*). Po 10 minutach podróży odczytują i liczą wyrazy. Te załogi, które wymyśliły najwięcej wyrazów, opłynęły świat dookoła.

Nad brzegiem morza

Zapis w dzienniku

1. Opisywanie krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji z zastosowaniem zwrotów: pierwszy plan, drugi plan, dalszy plan.
2. Ukształtowanie powierzchni obszarów leżących nad morzem.
3. Dodawanie liczb dwu- i trzycyfrowych w obliczeniach zegarowych. Zamiana minut na godziny.

Środki dydaktyczne

s. 112. i 113. w *Podręczniku Olka*, s. 19. i 20. w *Kartach pracy* część 2, opowiadanie Leonarda Życkiego *Narodziny portu* s. 75. w *Wypisach*, mapa fizyczna Polski, obrazy o tematyce morskiej lub innej ukazujące obiekty na różnych planach, słowniki ortograficzne, pocztówki, ilustracje ukazujące wybrzeże, książka Ireny Tuwim *Co okręt wiezie*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Narodziny portu* s. 75.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 112. i 113.
- ◆ Oglądanie ilustracji i pocztówek ukazujących różne typy wybrzeży. Wyróżnianie i nazywanie miejsc związanych z wybrzeżem. Porównywanie ukształtowania powierzchni poszczególnych obszarów Polski.
- ✓ *Karty pracy* s. 19.
- ◆ Oglądanie zgromadzonych obrazów ze zwróceniem uwagi na obiekty usytuowane na pierwszym, drugim i dalszym planie. Podobne obserwacje w plenerze. Mierzenie wielkości przedmiotów znajdujących się w pobliżu i oddalonych z wykorzystaniem ołówka jako miary (ćwiczenia przygotowujące do rozumienia perspektywy). Wykorzystanie pomiarów do wykonania rysunku oglądanych obiektów (należy zaproponować uczniom wybór dwóch, trzech obiektów). W plenerze można wykonać szkic, a w klasie dokończyć rysunek.
- ✓ *Karty pracy* s. 20.

- Gromadzenie informacji na temat roślin, zwierząt i innych obiektów przyrodniczych charakterystycznych dla nadmorskich parków narodowych – zwrócenie uwagi na ochronę wydmy.

8

Bałtyk to polskie okno na świat. W takich oknach zawsze palą się światła wskazujące drogę do portu statkom z całego świata – to latarnie morskie. Sąsiedztwo z morzem bywa jednak uciążliwe. Co roku morze zabiera spore fragmenty łąd, pustoszy nadbrzeżną przyrodę i niszczy zabytkowe budowle.

porty główne
▲ portowe porty
latarnie morskie

Gdańska Stocznia „Remontowa”

porost boczny molo w Sopocie zniszczony podczas sztormów

Zadanie i pytania

- Opowiedz, jakie miejsca są przedstawione na fotografiach.
 - Jakie budowle są najbardziej charakterystyczne na morskim wybrzeżu?
- Przypomnij sobie, jakie parki narodowe znajdują się nad morzem pozaeś w klasie III.
 - Wskaz je na mapie i poszukaj informacji, jakie rośliny i zwierzęta są tam chronione.
- O czym – oprócz morza – mówimy, że jest oknem na świat? Co to znaczy? Napisz o tym.

Wypisy

Jaki cud dokonał się w małej wiosce kaszubskiej? Kto przeczytał tekst „Narodziny portu”, potrafi odpowiedzieć na to pytanie.

- Przygotowanie listy towarów, które mogą znajdować się na nabrzeżu.

8

Nad brzegiem morza

W górach są góry, i to jest zrozumiałe dla każdego. Są też mniejsze góry i pagórki – i to są wyżyny. A tam, gdzie nie ma gór ani wyżyn, są niziny. Czy nad morzem też? Dorota mówi, że nad morzem jest piasek, plaża i wydmy. No tak, wydmy sam kiedyś widziałem. A jak wygląda morski brzeg tam, gdzie nie ma plaży?

szerokie piaszczyste plaże nad polskimi morzami

molo w Sopocie

112.

8

Nad brzegiem morza

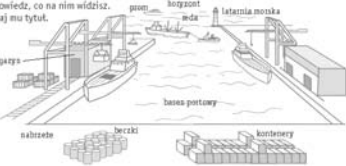
W górach są góry, i to jest zrozumiałe dla każdego. Są też mniejsze góry i pagórki – i to są wyżyny. A tam, gdzie nie ma gór ani wyżyn, są niziny. Czy nad morzem też? Dorota mówi, że nad morzem jest piasek, plaża i wydmy. No tak, wydmy sam kiedyś widziałem. A jak wygląda morski brzeg tam, gdzie nie ma plaży?

112.

113.

Nad brzegiem morza

1. Przjrzyj się rysunkowi i opowiedz, co na nim widzisz. Nadaj mu tytuł.

magazyn nabrzeże boczne kontenery latarnia morska basen portowy molo most horyzont woda

19.

a. Uzupełnij zdania, korzystając z rysunku i podanych na nim nazw.

W _____ stoja statki.

Na brzeg dźwigi wyładowują _____.

Na _____ leżą kontenery, obok nich stoja _____.

Miedzy _____ znajduje się magazyn.

Na _____ czekają statki przed wejściem do portu.

Na _____ można dostrzec prom. Latarnia morska stoi _____.

2. Napisz, jakie wyrazy ukryty się w nazwach nadmorskich miejscowości.

Władysławowo _____

Jarosławice _____

Kotobrzeg _____

Dąbki _____

Świnoujście _____

19

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Układa wielozdaniową wypowiedź na podany temat. Recytuje wiersze. Stawia pytania na określony temat.

Czytanie

Czyta teksty i dokonuje ich wyboru stosownie do okoliczności. Dokonuje wyboru odpowiedniego gatunku literackiego: baśni, fragmentów prozy, wierszy, tekstów piosenek.

Pisanie

Zapisuje daty (dzień, miesiąc i rok). Pisze tytuły czasopism i gazet. Zapisuje wypowiedzi, dostosowując formę do tego, gdzie tekst może być zamieszczony, np. w formie artykułu. Wykorzystuje notatki lub teksty informacyjne do ułożenia dłuższych wypowiedzi, np. zapisy w dzienniku klasowym lub w pamiętnikach.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Opisuje strój ludowy. Układa ogłoszenie, zawiadomienie, przygotowuje plakat. Rozróżnia język potoczny (mówiony) i tekst pisany z dbałością o poprawność wypowiedzi.

Układa informację dostosowaną do różnych środków przekazu – wskazuje różnice między formami zapisu tych informacji. Tworzy grupy tematyczne wyrazów. W wypowiedziach stosuje słownictwo związane z mediami.

Wykonuje cztery działania na liczbach od 0 do 100. Zapisuje liczby sześciocyfrowe w tabeli układu pozycyjnego. Dzieli i mnoży liczby dwucyfrowe przez jednocyfrową. Oblicza czas w godzinach i minutach. Określa położenie geograficzne regionów, z których pochodzą wybrane stroje ludowe. Uczestniczy w przygotowaniu planu przedstawienia estradowego i opracowania scenariusza.

Rozwiązywanie problemów

Stosuje wybraną technikę uczenia się tekstów na pamięć. Porównuje różne sposoby i drogi przekazywania informacji. Odczytuje dane z wykresów, układa wykresy w celu umieszczenia na nich uzyskanych danych.

Uwaga

W tym ośrodku tematycznym proponujemy kilka różnych działań wymagających więcej czasu:

- wykonanie gazetki klasowej – dni 3.–4. (można ją wydawać cyklicznie);
- nagranie audycji radiowej – dzień 5. (z dowolnej okazji);
- projektowanie strony internetowej – dzień 6. (po kilkakrotnym korzystaniu z internetu);
- opracowanie występu estradowego – dzień 7. (na zakończenie semestru).

W *Kartach pracy* na stronach działowych ośrodka tematycznego *W świecie informacji* (s. 21. i 22.) znajduje się propozycja scenariusza występu estradowego o tematyce zimowej. Repertuar tego przedstawienia znajduje się w *Wypisach* na s. 81.–90. Propozycje dydaktyczne i organizacyjne zamieszczone są 7. dnia tego ośrodka tematycznego w *Przewodniku dla nauczyciela*.

Każdą z tych propozycji można wykorzystać w dowolnym czasie w ciągu roku szkolnego. Opracowanie materiału znajdującego się w *Podręczniku Olka* i *Kartach pracy* stanowiąc będzie przygotowanie do działań samodzielnych zaplanowanych w innym czasie.

Notatki

Wróżby

Zapis w dzienniku

1. Układanie opowiadania twórczego o spełnionej wróżbie.
2. Obserwowanie i rozpoznawanie różnych zjawisk pogodowych.
3. Zapisywanie liczb sześciocyfrowych w tabeli układu pozycyjnego.

Środki dydaktyczne

s. 114. i 115. w *Podręczniku Olka*, s. 23. i 24. w *Kartach pracy* część 2., opowiadanie Elżbiety Roli *Jak koleś Zosi zamążpójście wróżył* s. 80. w *Wypisach*, mapa Polski, wycięte z gazet mapki przedstawiające prognozę pogody, *Księga przysłów*

Sytuacje edukacyjne

- ♦ Odczytywanie prognozy pogody z mapek wyciętych z gazet z tego samego dnia. Porównywanie mapek. Czy prognoza dla regionu, z którego pochodzą dzieci, jest we wszystkich gazetach taka sama? Czy zgadza się z tym, co dzieci widzą za oknem?
- ♦ Przypomnienie przysłów dotyczących pogody – co jest ich źródłem i jaką rolę odgrywały dawniej? Szukanie odpowiedzi na pytanie, co to jest mądrość ludowa.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 114. i 115.
- ♦ Praca w grupach: 1. grupa przygotowuje planszę z prognozą pogody w Tatrach na następny dzień, 2. grupa – planszę z prognozą w okolicach Helu. Grupy dzieci prezentują przygotowane mapy; planują spędzenie dnia stosownie do miejsca i pogody.
- ✓ Opowiadanie *Jak Koleś Zosi zamążpójście wróżył* s. 80.
- ♦ Zbieranie informacji od rodziców i dziadków, w jaki sposób kiedyś wróżono. Wybranie jednego ze sposobów i zorganizowanie wróżenia w klasie.
- ✓ *Karty pracy* s. 23. i 24.

- Projektowanie i przygotowanie dekoracji klasy na zabawę andrzejkową.

Jak Koleś Zosi zamążpójście wróżył

W andrzejkowy wieczór dziewczynki spotkały się w harewce i rozpoczęły się wróżenie. Odgadywały, pod którym talerzykiem został ukryty pierścionek – wroźba małżeństwa, a pod którym różaniec – zapowiedź życia zakonnego, i kto odkryje „ka” – niechybny zwiastun staropanieństwa. Najwięcej radości im lanie rozgrzanego wosku przez dziurkę w kluczcu. Na figurki z wosku dziewczynki oglądały jej cień na ścianie, wywały, co przedstawia.

80.

zety, czarna kotka Zosi, Kicia, zawiodła. Kiedy dziewczynki były już ciasnym kręgiem, Kicia zupełnie nie rozumiała, czego one oczekują. Zamiast próbować wydostać się z koła i wskazać ten sposób panie, która pierwsza znajdzie kandydata na męża, usiadła, podwinęła ogon, miauknęła i zaczęła powoli wylizywać swe lśniące futerko. Nie pomogły nawoływania ani kuszenie łakociami. Ożywiła się dopiero, gdy dziewczynki ustawiły gęsiego swoje bućki i rozpoczęły dziwny marsz ku drzwiom, stawiając co chwila ostatni w szeregu but przed pierwszym.

Nieoczekiwanie otworzyły się drzwi i nolały się w nich pan.

Czy prognoza pogody to wróżba? Nie, to przewidywanie pogody na podstawie obserwacji prowadzonej za pomocą nowoczesnych urządzeń, a także porównywania wyników pomiarów z wielu lat. Wróżby ludowe dotyczące pogody są również rezultatem wieloletnich obserwacji zjawisk pogodowych i zjawisk przyrody (np. zachowania zwierząt), których wyniki były przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Jak na czystym niebie słońko zachodzi,
będzie pogoda, w to się wierzyć godzi.

Gdy listki ziemniaków w górę spoglądają,
to nam na pogodę znak pewny dają.

Zwanim i pisanie

- Zastanów się, dlaczego na niektórych kartkach z kalendarza nie zostają dni i miesiące.
 - Wymień dni, z którymi wiąże się zwyczaj wróżenia.
- Przyjrzyj się ilustracjom krajobrazów i opowiedz, co przedstawiają. Które z nich wróżą dobrą, a które złą pogodę?
- Wymyśl dla siebie niezwykłą wróżbę i napisz opowiadanie o tym, co by się stało, gdyby wróżba zaczęła się spełniać. Pisz: opowiadanie, pamiętaj, że:
 - wydarzenia powinny dziać się w niezwykłym otoczeniu;
 - opowiadanie powinno obfitować w zaskakujące zdarzenia i zakończyć się szczęśliwie dla bohaterów.

Wypisy

Jaką zabawną historijkę andrzejkową opisała autorka opowiadania „Jak Koleś Zosi zamądrzelił wróżytę”?

115.

115

Wróżby

- Oblicz. Obok wyników zapisz odpowiednie litery.

14 · 1 = 14	4 · 7 =	2 · 7 =
66 – 65 =	202 – 195 =	105 – 85 =
50 – 24 =	3 · 4 =	30 – 2 =
100 : 100 =	297 – 296 = 1	107 – 100 =
65 – 42 =	9 · 2 =	60 – 32 =
5 · 6 =	54 : 9 =	46 – 23 =
79 – 50 =	23 : 1 =	3 · 7 =
3 · 6 =	3 · 10 =	4 · 8 =
50 – 36 =	43 – 36 =	100 – 97 =
80 – 60 =	427 – 414 =	42 – 13 =

- Z liczb podanych w nawiasach w zadaniu 1b. utwórz inne liczby pięciodziesięciofawne. Wpisz liczby zapisane słownie do tabelki.

tyś.	set.	jedn.
s	d	j
1	4	2
0	2	6

sto czterdzieści dwa tysiące dwadzieścia sześć
trzydzieści dwa tysiące siedemset dwadzieścia sześć
osiemnaście tysięcy dwadzieścia cztery
siedemdziesiąt dwa tysiące dwadzieścia sześć
piętnaście tysięcy sto dwadzieścia cztery

23

- Rozróżnianie świąt ruchomych i stałych, a także tradycyjnych (poniedziałek po Zielonych Świątkach) i oficjalnie świętowanych (dni wolnych od pracy i nauki). Zwrócenie uwagi na piosennę nazw świąt: śmigus-dyn-gus, andrzejki, ale: Wielkanoc, Święto Niepodległości.
- Oznaki zapowiadające polepszenie pogody (z. 2.): słońce zachodzące wprost za linię horyzontu, jasne niebo; gwiazdy widoczne, lecz świecące spokojnie i blado; pojawienie się rosy; czysty i jasny widnokrąg podczas wschodu słońca; mgła nocna opadająca nad ranem; chmury kłębiaste zanikające pod wieczór; po zachodzie słońca barwa nieba o odcieniu złotym; czerwony zachód słońca.

Ludowe oznaki zapowiadające pogorszenie się pogody: słońce zachodzące za pasmo chmur, które zasłoniły horyzont; gwiazdy duże i mocno świecące; z zachodu nadciągające chmury warstwowe; wschód słońca krwistoczerwony; ptaki latające nisko; tęcza rano lub przed południem.

23.

- Tworzenie liczb pięciodziesięciofawnych, podawanie przykładów ich używania.

Prasa – dzienniki i czasopisma

Zapis w dzienniku

1. Pisanie tytułów czasopism i gazet. Układanie wypowiedzi pisemnej w formie artykułu.
2. Mnożenie liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe. Dzielenie liczb w zakresie 100.
3. Porównywanie różnych sposobów przekazywania informacji.

Środki dydaktyczne

s. 116. i 117. w *Podręczniku Olka*, s. 25. i 26. w *Kartach pracy* część 2.,
dziennik ogólnopolski, dzienniki i czasopisma przyniesione przez dzieci

Sytuacje edukacyjne

- ♦ Wycieczka do najbliższego punktu sprzedaży prasy. Rozmowa ze sprzedawcą, czytanie i – w miarę możliwości – oglądanie czasopism i gazet codziennych. Rozmowa ze sprzedawcą na temat sposobów dostarczania prasy do kiosku/sklepu, liczba gazet sprzedawanych każdego dnia.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 116. i 117.
- ♦ Wskazywanie miejsc, w których jest dostępna prasa (można kupić lub czytać, nie kupując) – zaopatrywanie się w punktach sprzedaży, czytanie w czytelnich (w bibliotekach), klubach i kawiarniach.
- ✓ *Karty pracy* s. 25. i 26.
- ♦ Wybieranie tematu na artykuł – wymienianie najważniejszych wydarzeń, jakie ostatnio miały miejsce lub w jakich uczestniczyły dzieci. Pisanie artykułu przez dzieci – indywidualnie lub w grupach. Zachowanie struktury artykułu: wybór tytułu w formie hasła przykuwającego uwagę czytelnika, podtytuł zwięźle prezentujący treść, tekst podzielony na krótkie akapity.
- ♦ Wybieranie pisma o odpowiedniej tematyce, w którym dzieci chciałyby zamieścić swój artykuł; uzasadnianie wyboru pisma. Pisanie artykułów z myślą o stworzeniu jednej gazety.

Zadania dodatkowe

Propozycja zabawy: szukanie informacji o innych sposobach komunikacji w warunkach, gdy nie ma dostępu do gazet, a wiadomości trzeba szybko przekazać. Można podzielić klasę na grupy, z których każda znajduje się w lesie bez radia i telefonów – trzeba wymyślić własny sposób porozumiewania się na odległość i zaprezentować go. Sprawdzanie, czy inne grupy rozumieją przekazywane informacje.

- Grupowanie czasopism ze względu na częstotliwość ukazywania się i tematykę. Dobór pism wg zainteresowań: jakie hobby można rozwijać, czytając czasopisma; gdzie szukać takiego pisma, gdzie je kupić i dla czego warto to robić?

- Szukanie w przyniesionych pismach informacji o miejscach ich sprzedaży i warunkach prenumeraty.

- Kto może być odbiorcą „Pisma Rodzinnego”? Czego mogą dotyczyć artykuły, których zapowiedzi znajdują się na okładce?

116.

2 Prasa – dzienniki i czasopisma

Na kiosku, w którym codziennie kupuję gazetę dla taty, jest napis „Prasa”. Wkrótce w szkole będziemy mówić o dziennikach®

Założyłem się z Frankiem, że na pewno wymienię dwadzieścia tytułów, ale nie jestem pewien, czy tyle zapamiętam. Dzisiaj umiem powiedzieć

- Szukanie w najbliższej okolicy szkoły miejsc bezpłatnego korzystania z prasy, np. czytelnia w bibliotekach publicznych. Czy trzeba spełniać jakieś warunki, żeby korzystać z czytelnia?

- Obliczanie kosztów prenumeraty miesięcznika „Pacynka” i porównywanie go z kosztem zakupu w punkcie sprzedaży.

- Które pismo spośród zgromadzonych przez dzieci mogłoby być ulubionym pismem Olka?

117.

WARUNKI PRENUMERATY miesięcznika „Pacynka”

Cena 1 egz. w sprzedaży detalicznej wynosi 9 zł. Prenumeratę roczną zamówić, dokonując wpłaty gotówkowej na rachunek wydawcy na pocztę lub przelewem z konta bankowego. Na poleceniu wpłaty lub przelewu należy wpisać, czy jest to prenumerata kwartalna, półroczna czy roczna.

Koszt prenumeraty:
kwartalnej – 24 zł,
półrocznej – 48 zł,
rocznej – 90 zł.

Szczegółowych informacji o prenumeracie krajowej udzielają punkty sprzedaży prasy, urzędy pocztowe i listonosze.

- Obliczanie kosztów prenumeraty na podstawie informacji znalezionych w pismach.

25.

Napisz, jak nazywają się czasopisma, które ukazują się:

raz na pół roku raz na kwartał raz w miesiącu
półrocznik

2. Olek i Franek planują wspólną prenumeratę miesięcznika dla młodych modelarzy. Cena jednego egzemplarza wynosi 7 zł.

Ile pieniędzy wydadzą na ten miesięcznik w ciągu pół roku?

Odp.:

a. Prenumeratę roku, je

Odp.:

b. Czy w ciągu

Odp.:

26.

2. Korzystając z mapy w „Podreczniku Olka”, cz. 1, s. 42, i umieszczonych na niej nazw, zaproponuj kilka tytułów lokalnej prasy codziennej dla poszczególnych regionów. W tytułach wykorzystaj nazwy: kurier, echo, gazeta, informator, słowo, życie, wiadomości, dzień itd. Napisz trzy tytuły i zaprojektuj wzór pierwszej litery każdego z nich.

Klasowa gazeta

Zapis w dzienniku

1. Pisanie tekstów w formie artykułów prasowych i/lub opowieści.
2. Organizowanie zespołu redakcyjnego – podział funkcji i określenie zakresu czynności dla poszczególnych stanowisk.
3. Odczytywanie danych z wykresów, układanie wykresów w celu umieszczenia na nich uzyskanych danych.

Środki dydaktyczne

s. 118. i 119. w *Podręczniku Olka*, s. 27. i 28. w *Kartach pracy* część 2., gazety, czasopisma

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Wypowiadanie się na temat, w jaki sposób przekazywane są informacje potrzebne uczniom w szkole: za pomocą radiowęzła, szkolnej gazetki ściennej, ustnie? Z czego czerpią lokalne wiadomości mieszkańcy ich miejscowości? Zastanawianie się, jak wiadomości były rozpowszechniane w czasach, kiedy nie było jeszcze gazet ani radia. Czy dawne sposoby komunikacji nie przypominają tych, które wykorzystywane są dziś w szkole?
- ◆ Wypowiadanie się dzieci na temat, jakie informacje umieszczane są w różnego rodzaju dziennikach, np. dzienniku klasowym, dzienniczku ucznia, dziennikach pisanych przez dorosłych (pamiętnikach) – co mają wspólnego z gazetą codzienną zwaną dziennikiem.
W jakim dziale gazety znalazłyby się artykuły oparte na informacjach z każdego z tych dzienników?
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 118.
- ◆ Oglądanie gazety codziennej, wypisywanie nazw jej działów – czego dotyczą informacje zawarte w każdym z nich? W grupach wybieranie działów, do których dzieci napiszą krótki artykuł z życia szkoły – każde dziecko na wybrany temat.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 119.
- ✓ *Karty pracy* s. 27. i 28.

- Kto to jest dziennikarz?
Wyjaśnianie, jakie obowiązki pełnią osoby wymieniane w stopce redakcyjnej pisma.
- Nadawanie innych tytułów działom wymienionym w spisie treści „Pisma Rodzinnego”.

Aby przygotować i wydać nowy numer pisma, potrzebni są:

- dziennikarze różnych specjalności;
- korektorzy;
- graficy;
- plastycy;
- fotografowie;
- drukarze.

119. Zespół redakcyjny przystąpi do pracy, należy zdecydować:

- jaki będzie tytuł pisma;
- jakie działy znajdą się w piśmie;
- jaka będzie jego szata graficzna.

Zamiana i pisanie

1. Poproś kolegów o pomoc i zaprojektujcie klasową gazetę.
 - a. Wybierzcie tytuł i znak (logo) gazety, opracujcie graficznie stronę tytułową.
 - b. Ustalcie, ile stron będzie miała gazeta, jakie działy się w niej znajdą.
 - c. Powołajcie zespół redakcyjny, podzielicie się obowiązkami i przygotujcie stopkę redakcyjną.
 - d. Ustalcie, kto będzie pisał artykuły do poszczególnych działów, np.:
 - opisy przedstawienia zorganizowanego przez klasę III;
 - sprawozdanie z konkursu na najlepszą pracę z historii;
 - wiersz wyrecytowany na konkursie;
 - uwagi z egzaminu z matematyki;
 - opowiadanie z konkursu na najlepszą historię.

PISMO RODZINNE	
Edukacja	
Witaj, szkolo!	str. 3
Poczytaj mi, mamo, tato	str. 5
Kultura	
Dobra książka	str. 6
Film	str. 7
Sport	
Trasy rowerowe	str. 8
Cwicz z nami	str. 10
Listy	
Psycholog odpowiada	str. 12
Listy do redakcji	str. 14
Aktualności	
Spółczesność	str. 16
Co nowego w...?	str. 18
Dom	
Domowe dekoracje	str. 20
Nowoczesne urządzenia	str. 22

Klasowa gazeta

W „Kurierze Głębockim” ukazał się artykuł, w którym przedstawiono na wykresie ilość opadów śniegu w Głębockim od listopada do marca. Prostokąty wskazują ilość opadów w poszczególnych miesiącach.

1. Zmierz w milimetrach długość każdego prostokąta i zapisz ją.

- a. Ile milimetrów śniegu spadło w miesiącu, w którym podróżuje Święty Mikołaj? Porównaj tę ilość z ilością opadów w pozostałych miesiącach. Obliczenia wykonaj w pamięci.

listopad	_____ mm
grudzień	_____ mm
styczeń	_____ mm
luty	_____ mm
marzec	_____ mm

2. Dziennikarz lokalnej gazety przeprowadził ankietę wśród przechodniów. Pytał ich o ulubioną dyscyplinę sportu. Odczytaj z diagramu i napisz, ile osób jakim sportem się interesuje.

- a. Oblicz, ile osób uczestniczyło w ankiecie.

3. Ilu z nich lubiła będzie pogoda

- Wspólne układanie i pisanie opowieści, którą można zamieszczać w odcinkach w gazecie codziennej; pisanie codziennie jednego odcinka, zamieszczanie go na gazetce ściennej na korytarzu szkolnym.

27.

- Przeprowadzenie ankiety na temat ulubionej pory roku – ułożenie pytań, zaznaczanie powtarzających się odpowiedzi, zliczanie ich, następnie przedstawienie wyników w postaci wykresu. Odczytywanie z wykresu, czy którąś porę roku lubi większość dzieci.
- Układanie prognozy pogody (z. 3.).

28.

b. W jaki sposób zaprezentujesz opowieść? Jaką formę jej nadasz? Czy przedstawisz ją

Uwaga

Planowane działania powinny prowadzić do stworzenia klasowej gazetki, najlepiej wydrukowanej w kilku egzemplarzach. Należy jednak pamiętać o tym, że rezultat zależy od możliwości dzieci – najważniejsze jest, żeby zostały zrealizowane cele przewidziane na ten dzień. Jeśli nie uda się złożyć gazetki klasowej z prac dzieci, można poświęcić drugi dzień na czytanie prasy dziecięcej, ilustrowanie wybranych artykułów.

Jak powstaje nagranie

Zapis w dzienniku

1. Układanie pytań i odpowiedzi; przeprowadzanie wywiadu.
2. Spisywanie własnymi słowami nagranych wypowiedzi – indywidualne próby interpretacji.
3. Obliczanie czasu w godzinach i minutach.
4. Prowadzenie dyskusji, szukanie przekonujących argumentów.

Środki dydaktyczne

s. 120. i 121. w *Podręczniku Olka*, s. 29. i 30. w *Kartach pracy* część 2., opowiadanie Jeana Jacquesa Sempégo i René Gosciniego *Mówiliśmy przez radio* s. 76. w *Wypisach*, gazeta z programem radiowym

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Opowiadanie *Mówiliśmy przez radio* s. 76.

Uwaga

Dzieci nie słuchają zbyt często radia. Przed przystąpieniem do zadań trzeba więc stworzyć im możliwość posłuchania, np. w trakcie wykonywania zadań na kartach pracy.

- ✓ *Karty pracy* s. 29. i 30.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 120.
- ♦ Dyskusja, która pomoże klasie Olka podjąć decyzję. Dzieci wymieniają sytuacje, w których lepiej sprawdza się radio, a w których gazeta. Które z tych sytuacji częściej pojawiają się w szkole? Kontynuacja rozmowy z poprzedniego dnia na temat sposobów przekazywania informacji na terenie szkoły, miasta. Wymienianie, jakich informacji najbardziej potrzebuje uczeń, mieszkańców miejscowości.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 121.
- ♦ Propozycja zabawy: pierwsze dziecko pisze pytanie i zagina kartkę tak, żeby napisane pytanie było niewidoczne, kolejne dziecko, nie znając pytania, pisze odpowiedź, zagina kartkę i podaje ją kolejnemu dziecku, które znowu pisze pytanie itd. Potem odczytują to, co powstało. Dalszy ciąg zabawy to ćwiczenie językowe – dopisywanie prawdziwych pytań do odpowiedzi i stawianie stosownych pytań. Powstaną w ten sposób dwie rozmowy: każda innego autora. Porównywanie zamierzeń autorów. Która z rozmów może być odczytana jak wywiad?

- Sprawdzenie, czy w szkole jest radiowęzeł – jeśli jest, czy dzieci są zadowolone z jego działania? Jeśli nie ma, do kogo można się zwrócić z inicjatywą założenia go w szkole? Jakie informacje powinny być przekazywane przez radiowęzeł?

b. Podaj godzinę ich rozpoczęcia i zakończenia oraz oblicz, ile trwa każda z nich.

nr audycji	godzina rozpoczęcia	godzina zakończenia	czas trwania
1.			
2.			
3.			
4.			

2. Wypisz z programu tytuł audycji, na podstawie którego potrafisz określić, dla kogo jest przeznaczona i jakiego tematu dotyczy.

3. Wypisz z programu radiowego dwa tytuły audycji nadawanych codziennie o tej samej porze i nadawanych cyklicznie, np. raz na tydzień, co drugi dzień. Oblicz, ile czasu tygodniowo poświęcałbyś na ich słuchanie.

- Zadawanie ułożonych wcześniej pytań osobie spoza klasy i nagranie wywiadu. Odtwarzanie kolejnych fragmentów nagrania i spisywanie własnymi słowami wysłuchanych tekstów – nadawanie własnej interpretacji.

W przeciwnym razie, uprzedzam, wobec blaznów zasługuję surowe kary! Ten pan wyjaśni wam, czego od was oczekuje.

Wtedy jeden z panów wyjaśnił, że będzie nas pytał o to, co lubimy robić, o to, co czytamy, i o to, czego uczymy się w szkole. A potem wziął do ręki jakiś przyrząd i powiedział: „To jest mikrofon. Będziecie do niego mówić, wyraźnie i bez obawy. A dziś wieczór, dokładnie o ósmej, będziecie mogli siebie usłyszeć, bo wszystko to zostanie nagrane”. (...)

– Widzę, że mamy wielu chętnych. Będę więc musiał prosić pania, żeby wyznaczyła jednego z was.

(...)

– Dobrze, mój mały, powiedz mi, jak ci na imię? – zapytał pan Kiki. Ananiasz otworzył usta i nie nie powiedział. Wtedy pan Kiki chciał go ośmielić.

– Nazywasz się Ananiasz, prawda?

Ananiasz kiwnął głową, że tak.

– Podobno – powiedział pan Kiki – jesteś najlepszym uczniem w klasie. Chciełbyśmy usłyszeć, jak spędzasz wolny czas, jakie są twoje ulubione zabawy... No, śmiało! Nie trzeba się bać!

Wtedy Ananiasz się rozplakał.

(...)

– Jak masz na imię, mój mały? – zapytał.

– Euzebiusz! – wrzasnął Euzebiusz, a pan Piotr zdjął z uszu słuchawki.

– Nie tak głośno – upomniął pan Kiki. – Po to właśnie wynaleziono

W dużych biurach, instytucjach, fabrykach i szkołach działają radiowęzły. Podaje się przez nie informacje ważne dla przebiegających tam osób. W szkole taki radiowęzeł może być obsługiwany przez uczniów, którzy stworzą redakcję radiową i przygotują program. Można mieć prawdziwe szkolne radio!

Zadania i py

1. Wymyśl ty

o jakich by

a. Jeśli ma

b. Przygot

redakcję

c. Ustal, i

co trze

radiowy

chciałbyś

5

1. Co odpow

wywiad na temat „Jak zostać Świętym Mikołajem”?

Jak sądzić, czy wszyscy są zadowoleni z prezentów otrzymywanych od Mikołaja?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Doskonalenie umiejętności wyszukiwania interesujących audycji w programie tygodniowym – rozpoznawanie oznaczeń stosowanych w programach radiowych.

5

1. Co odpow

wywiad na temat „Jak zostać Świętym Mikołajem”?

Jak sądzić, czy wszyscy są zadowoleni z prezentów otrzymywanych od Mikołaja?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Szukanie w tekście odpowiedzi nie na temat. Dlaczego wywiad się nie udał, skoro uczniowie z klasy Mikołajka znali pytania?

Czym jest internet

Zapis w dzienniku

1. Układanie informacji przekazywanej za pomocą różnych środków przekazu – różnicowanie formy wypowiedzi.
2. Gromadzenie słownictwa dotyczącego korzystania z internetu.
3. Mnożenie liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe.

Środki dydaktyczne

s. 122. i 123. w *Podręczniku Olka*, s. 31. i 32. w *Kartach pracy* część 2., opowiadanie Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Dziadek komputerowiec!* s. 78. w *Wypisach*

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 122. i 123.
- ◆ Praktyczne korzystanie z internetu w pracowni komputerowej, kawiarence internetowej, rozmowa z dorosłymi i starszymi uczniami, w jakim celu korzystają z internetu, pytanie o zalety tego źródła informacji. Dzielenie się na grupy, ustalenie jednego tematu, np. olimpiada zimowa, i szukanie wiadomości na ten temat w książkach w bibliotece – jedna grupa, w internecie – druga grupa. Następnie porównywanie zgromadzonego materiału. Odwiedzenie strony internetowej własnej szkoły, PPIW i innych stron znanych dzieciom.
- ✓ Opowiadanie *Dziadek komputerowiec!* s. 78.
- ◆ Wspólne wypisywanie korzyści, jakie niesie dostęp do internetu.
- ◆ Objaśnianie zapożyczeń z języka angielskiego w terminologii komputerowej.
- ◆ Znajdowanie odpowiednich słów, które można wpisać w wyszukiwarce, aby dowiedzieć się czegoś o historii internetu.
- ◆ Projektowanie własnej strony internetowej – elementy graficzne, rozmieszczenie materiału, opracowanie informacji, które zachęciłyby gości do odwiedzenia strony. Określenie kręgu tematycznego słów, które się w tym kontekście pojawiają (strona domowa, goście, odwiedziny, zwiedzanie itp.).
- ✓ *Karty pracy* s. 31. i 32.

- Sprawdzenie w swoim najbliższym otoczeniu, w jakim celu i z jaką częstotliwością znajome osoby korzystają z internetu.

Dziadek komputerowiec!

78.

...długo nie interesował się komputerami, ...się tego. Przedszkolaki potrafią obsługiwać komputery, ...potrafią nawet wejść do internetu. A mój dziadek nie!

– Dziadku, to bardzo proste, tylko patrz: włączasz, klikasz myszką i już... wszystko działa – próbowałem namówić go do nauki, ale nie chciał.

– Po co mi internet, ja mam wszystko w głowie. I nie zamierzam uczyć się klikać jakąś myszką – odpowiadał niezmiennie. – Zresztą na starość człowiek powinien odpoczywać, a nie uczyć się takich trudnych rzeczy.

Teraz żałuję, że go tak namawiałem, ale, jak mówi tata,

● Gromadzenie i objaśnianie słownictwa związanego z internetem.

Czym jest internet

1. Użytkownicy internetu wymyślili znaki zastępujące niektóre słowa:

:-) uśmiechnięta buzia :(zmartwiona buzia
Który z podanych wyrazów zastąpiłby tymi znakami? Wpisz odpowiedni znak obok wyrazu.

wesołość smutek tęsknota szczęście ból niezadowolenie radość zmartwienie

2. Podkreśl jednakowym kolorem zdania skierowane do jednego adresata. Uuż list, który Paweł może wysłać babci lub koleźce.

Cześć, Olek! Ściskam Cię, Babciu – Paweł
Wszyscy mamy teraz swoje konta internetowe. Może kiedyś kupisz sobie komputer i będziesz mogła odbierać ode mnie wiadomości o każdej porze. Odpisz mi na ten list na mój adres. Pierwszego e-maila wysłałem do Babci, a drugiego do Ciebie. Pani sekretarka wydrukowała mój list i będziesz go mogła przeczytać. Wiem, że nie korzystasz z poczty elektronicznej, i dlatego list wysyłam do sekretariatu Twojej firmy. Szkoda, że nie wszyscy mają w domu pocztę elektroniczną – nie musielibyśmy wychodzić z domu, żeby sobie o wszystkim powiedzieć. Ale gdy w piżkę poczta nie zastąpi. Droga Babciu! Fajnie, że będę mógł o każdej porze odbierać od Ciebie wiadomości. Wczoraj tatusi zainstalował także internetowe i do Ciebie piszę pierwszy list.

Pisz do mnie – Paweł

31.

123.

można mówić o zaletach Internetu. Wiele w tym każdy, kto choć raz go korzystał. Ale też każdy musi pamiętać, że zbyt długie korzystanie z tego źródła informacji powoduje, że zapominasz o innych obowiązkach; zbyt długie wpatrywanie się w monitor i przebywanie w pobliżu komputera jest szkodliwe dla zdrowia; w Internecie nie zawsze znajdujesz prawdziwe wiadomości; możesz nawiązać znajomości zagrabiające Twojemu bezpieczeństwu; nie wszystkie informacje zawarte na stronach internetowych są przeznaczone dla dzieci.

Aby korzystać z Internetu, musisz poznać pewne słowa. Oto niektóre z nich:

...pl – zakończenie adresu polskiej strony internetowej
http://www... – początek adresu strony internetowej

link (odsyłacz) – tekst lub element graficzny na stronie www, po którego kliknięciu użytkownik zostanie przeniesiony do innej strony www

„odwlewać”, „dalej”, „wstecz” – znaczki przeglądarki internetowej służące do poruszania się po stronach www

skrytka e-mailowa – miejsce, w którym się przechowuje listy elektroniczne

surfować po sieci – przeglądać zawartość różnych stron internetowych w poszukiwaniu określonych informacji

wirus komputerowy – program nieszący informacje przechowywane na dysku twardego komputera lub powodujący nieprawidłowe działanie programów komputerowych, wywołujący błąd komputera lub dozwoli komputerowi bez wiedzy i zgody użytkownika

Zadania i pytania

1. W jakich miejscach możesz korzystać z komputera i z połączenia Internetowego?
2. Zastanów się i powiedz, na czym polega zagrożenie związane z korzystaniem z Internetu.
3. Ze szkolnego komputera wydostał się wirus, który sprawił, że koleżanki i koledzy przestali ze sobą rozmawiać. Czy komputer może być przyczyną takiej sytuacji?
a. Powiedz lub pokaż, w jaki sposób porozumiewalibyście się wtedy ze sobą i jak wyglądałoby życie waszej

Wypisy

Jakie zmartwienie miał Olek? Odpowiedz na to pytanie, możesz znaleźć w opowiesci

● Układanie informacji na ten sam temat, nadawanie jej odpowiedniej formy w zależności od środka przekazu (z. 2.).

Uwaga

Zwróć uwagę na to, że list wysyłany pocztą internetową powinien być napisany równie starannie, jak list tradycyjny: z dbałością o właściwą budowę zdań, poprawność ortograficzną i przestrzeganie form grzecznościowych.

Zadania dodatkowe

Pisanie z pamięci: „Komputerowa pamięć”. Dzieci wyszukują w zadaniach i tekstach z IX ośrodka tematycznego wyrazy, których pisowni nie były pewne, i zapisują je na tablicy. Czytają je wspólnie, głośno. Następnie nauczyciel zaśpiewa tablicę, a uczniowie piszą z pamięci wypisane na tablicy wyrazy. Porównują liczbę zapamiętanych wyrazów i poprawność ich pisowni. Komputerową pamięć ma ten, kto napisał poprawnie najwięcej wyrazów.

Uwaga

W tym pisaniu nie możemy ograniczać czasu – dzieci mają różne tempo pisania. Piszą aż do wyczerpania zapamiętanych wyrazów.

Prezentowanie polskiej kultury i tradycji

Zapis w dzienniku

1. Opisywanie strojów ludowych z różnych regionów geograficznych.
2. Przygotowanie informacji w formie ogłoszenia, zawiadomienia, plakatu.
3. Dzielenie liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe.
4. Stosowanie wybranej techniki uczenia się tekstów na pamięć.

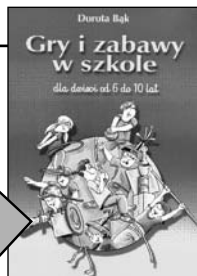
Środki dydaktyczne

s. 124., 125. i 169. w *Podręczniku Olka*, s. 33. i 34. w *Kartach pracy* część 2., albumy ze strojami ludowymi różnych regionów Polski, album *Świat wokół mnie*, plakaty i ogłoszenia dotyczące imprez artystycznych, aktualne informacje z prasy na ten temat, *Gry i zabawy w szkole* Doroty Bąk

Sytuacje edukacyjne

- ✓ *Podręcznik Olka* s. 124., 125. i 169.
- ◆ Oglądanie albumów strojów regionalnych. Wypowiadanie się dzieci na temat stroju własnego regionu, zdarzeń kulturalnych, na których prezentowane są te stroje, wybieranie innych elementów, które stanowią składniki kultury regionu (np. język, religia).
- ◆ Zapoznavanie się z działalnością miejscowego (najbliższego) domu kultury lub innych placówek kulturalnych.
- ✓ *Karty pracy* s. 33. i 34.
- ✓ *Gry i zabawy w szkole*.

- *Czarodziej i wróżki*, s. 45. – zabawa bieżna oparta na motywach baśniowych; wcześniej proponowaliśmy tę zabawę w klasie II, 3. dnia w XI ośrodku tematycznym.

Uwaga

Jako zadanie domowe dzieci mogą sprawdzić w miejscu zamieszkania, jakie ogłoszenia i plakaty znajdują się na słupach ogłoszeniowych. Gdzie umieszcza się ogłoszenia i plakaty, jeśli nie ma słupów ogłoszeniowych?

- Wyszukiwanie na mapie i nazywanie geograficznych regionów Polski.

169.

124.

7 Prezentowanie polskiej kultury i tradycji

Pani z muzeum przyszła wczoraj na naszą zabawę andrzejkową ubrana w strój ludowy. Nie wiedziałem, że są stroje głębockie.

Pani powiedziała, że przy Muzeum Regionalnym w Głębockim jest Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Głębockiej. Tancerze

124.

- Wypisywanie nazw regionów, z których pochodzą stroje ludowe zaprezentowane w albumie.

A za nią wszystkie dziewczyny. One zawsze naśladowały jedną

Świat wokół mnie

Prezentowanie polskiej kultury i tradycji

W głębockim muzeum regionalnym odbył się casting¹. Do zespołu pieśni i tańca przyjmowano dzieci, które ukończyły 10 lat.

1. Oblicz i narysuj, ile dzieci przyjęto do zespołu. Jeśli wiesz, że:

– do 1. etapu przystąpiło sześćdziesięcioro dzieci – do następnego etapu przeszła połowa tej liczby

– z liczby startujących w 2. etapie przeszli do dalszych eliminacji co trzeci uczestnik

– w 3. etapie zrezygnowano z 5 osób

Odpowiedź:

2. Planując występ estradowy, skorzystaj ze scenariusza znajdującego się na s. 21. Rozdzielając role i obowiązki, pamiętaj, że są potrzebni:

☐ piosenkarz	☐ reżyser	☐ inspicjent	☐ recytator
☐ garderobiana	☐ konferansjer	☐ scenarzysta	☐ autor muzyki
☐ sufler	☐ akompaniast	☐ scenograf	☐ wizażysta

a. Czy na pewno wiesz, co robi każdy z nich? Np.:

przygotowuje kostiumy dla artystów –

zapowiada występy artystów i prowadzi imprezę artystyczną –

dba o sprawny przebieg przedstawienia –

b. Znamaczniki kolorami podane wyrazy, dzieląc wymienione osoby na:

- przygotowujące przedstawienie;
- pracujące z osobami występującymi na scenie;
- występujące na scenie.

33.

- Modyfikacja zadania polegająca na wprowadzeniu innych danych liczbowych; wykonywanie obliczeń (z. 1.)

Dzieci
Postać
chłopiec

Chłopiec
Rola
człowiek
rolę pełnią Dorota i Iwonka. Piosenkę „Zima zła” zaśpiewała Kasia, a piosenkę „Dzwonki są” zaśpiewały Ania i Marta. Wiersz „To przez ten mróz” recytowali Robert i Wojtek. A wiersz „Dziesięć bałwanów” recytował Piotrek. Bajkę na podstawie baśni „Królowa Śniegu” opowiedzieli Jas i Olek. Historyjkę „Ale mróz!” opowiedział Franek. Zagadki o zimie powiedzieli Robert, Wojtek i Paweł. Wiersz „Zima” powiedział Kamil.

Dziewczynki:

Rolę konferansjera w pierwszej części pełniła Dorota. W drugiej części tę rolę pełniły Iwonka i Ula. Piosenkę „Zima zła” zaśpiewała Kasia, a piosenkę „Dzwonki są” zaśpiewały Ania i Marta. A wiersz „Dziesięć bałwanów” recytowała Renata. Bajkę na podstawie baśni „Królowa Śniegu” opowiedzieli Dorota i Agata. Historyjkę „Ale mróz!” opowiedziała Marie-Claire. Zagadki o zimie powiedzieli Marta, Ania i Renata. Wiersz „Zima” powiedziała Agata.

a. Wpisz czasowniki z obydwu tekstów do tabeli. Napisz również pytania, na które odpowiadają te czasowniki.

dziewczynka	dziewczynki	chłopiec	chłopcy

34.

- Wyszukiwanie w dowolnych tekstach czasowników różniących się między sobą rodzajem gramatycznym.

Przygotowanie występu estradowego o zimowej tematyce

Uwaga

Niniejsza propozycja może być wykorzystana na zakończenie semestru (przed feriami) – patrz uwaga w *Przewodniku* s. 143.

Zapis w dzienniku

1. Przygotowanie przedstawienia estradowego i opracowanie scenariusza – ustalenie miejsca, terminu, projektowanie zaproszeń, ogłoszeń i plakatów.
2. Czytanie tekstów i wybieranie recytatorów, wykonawców piosenek oraz osób opowiadających i czytających teksty prozatorskie.
3. Wybór osób prowadzących – konferansjerów oraz osób obsługujących przedstawienie.

Środki dydaktyczne

s. 21. i 22. w *Kartach pracy* część 2., w *Wypisach*: opowiadanie Anny Krzyżaniak *Królowa Śniegu* s. 81., opowiadanie Tove Jansson *Wielki mróz* s. 84., wiersz Wandy Chotomskiej *Dziesięć bałwanków* s. 86., wiersz Józefa Czechowicza *Zima* s. 88., wiersz Jerzego Ficowskiego *To przez ten mróz* s. 88., *Kubusiowe zagadki* Tadeusza Niemyckiego s. 90., nagranie i słowa piosenki *Dzwonki sań* s. 89., nuty do piosenki (w *Przewodniku* s. 210.), materiały do przygotowania dekoracji

Sytuacje edukacyjne

- ◆ Przygotowanie przedstawienia o zimie.

Teksty w *Wypisach*:

- adaptacja baśni *Królowa Śniegu* s. 81.,
- fragment opowiadania o Muminkach *Wielki mróz* s. 84.,
- wiersze:
 - *Dziesięć bałwanków* Wandy Chotomskiej s. 86.,
 - *Zima* Józefa Czechowicza s. 88.,
 - *To przez ten mróz* Jerzego Ficowskiego s. 88.,
- *Kubusiowe zagadki* (zagadki *Śnieg, Mróz i Lód*) s. 90.,
- nuty do piosenki *Dzwonki sań* s. 210. w *Przewodniku*.

Dzieci chciałyby, aby ich pracę obejrzało wiele osób, muszą więc wspólnie zdecydować, jakie działania podjąć – dla kogo jest przeznaczone widowisko (dla dorosłych, rówieśników, a może dla przedszkolaków), gdzie umieszczą ogłoszenia o swoim przedstawieniu i co się w nich znajdzie. Może uda się też wymyślić hasło, którym zachęcą innych do przyjścia.

Zadania dodatkowe

Tworzenie związków wyrazowych z wyrazem *zima* oraz rodziny wyrazu *zima* (podczas czytania baśni *Królowa Śniegu*). Co może być zimne (to, co ma niską temperaturę: barwa, człowiek itp.), a co ciepłe, gorące? Przypomnienie stałych związków wyrazowych ze słowem *zimny* i ich znaczenia oraz analogicznych związków wyrazowych ze słowami *ciepły*, *gorący*. Który z tych wyrazów ma pozytywne, a który negatywne konotacje – dlaczego?

Notatki

Umiejętności ucznia

Mówienie i słuchanie

Wypowiada się na temat zwyczajów związanych z choinką, potrawami wigilijnymi i świątecznymi, na temat wartości odżywczych i smakowych potraw świątecznych. Opowiada o zwyczajach świątecznych polskich i państw europejskich. Słucha nagrań wybranych kolęd w wykonaniu solowym i chóralnym. Śpiewa kolędy. Rozpoznaje różnice między głosami śpiewaków. Uczy się na pamięć wiersza.

Czytanie

Czyta teksty wybranych kolęd, pastorałkę, instrukcje oraz fragmenty książek.

Pisanie

Pisze wyrazy z *ż*, *rz* oraz przymiotniki złożone. Zapisuje instrukcję wykonania ozdób choinkowych na podstawie rysunków.

Stosowanie wiedzy i umiejętności

Rozpoznaje części mowy na podstawie pytań. Tworzy instrukcję wykonania ozdób choinkowych na podstawie rysunków. Wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych. Mnoży przez liczbę dwucyfrową. Dzieli koło i kwadrat na równe części. Ustala wiek członków rodziny na podstawie danych liczbowych. Dzieli liczby w zakresie 100. Stosuje kolejność wykonywania obliczeń. Sprawdza poprawność wykonanych obliczeń. Przelicza na gramy i dekagramy ilości produktów podanych w przepisie. Łączy w jednym zapisie mnożenie i dodawanie. Rozróżnia kształty tropów i ślady zwierząt. Określa warunki życia zwierząt leśnych zimą. Ustala związki pokrewieństwa w rodzinach na podstawie drzewa genealogicznego. Tworzy drzewo genealogiczne rodziny. Wykonuje odciski w miękkiej masie. Tworzy barwy pochodne na podstawie instrukcji. Projektuje zimową dekorację klasy. Wykonuje ozdoby choinkowe, szopkę wg spisanej instrukcji słownej, kartę z życzeniami.

Rozwiązywanie problemów

Odczytuje informacje z diagramu kołowego. Odczytuje i interpretuje dane liczbowe z wykresu. Bada podzielność liczb. Porównuje zwyczaje na podstawie opisów i obserwacji. Dostosowuje wystrój pomieszczenia do potrzeb użytkownika, uwzględniając odpowiednią kolorystykę. Dokonuje oceny wartości odżywczych i smakowych produktów spożywczych.

Notatki

Co słysząc u naszych przyjaciół

Zapis w dzienniku

1. Określenie form pomocy dzikim zwierzętom.
2. Odczytywanie informacji z diagramu kołowego.
3. Mnożenie liczb dwucyfrowych przez jednocyfrową.
4. Uczenie się na pamięć wiersza.

Środki dydaktyczne

s. 126. i 127. w *Podręczniku Olka*, s. 37. i 38. w *Kartach prac* część 2., wiersz Wincentego Fabera *Stary gajowys*. 91. i wiersz Marii Czerkawskiej *Spotkanie* s. 92. w *Wypisach*, atlasy zwierząt, album *Świat wokół mnie*, informacje o tropach zwierząt, materiał do wykonania odcisków różnych przedmiotów, np. plastelina lub gips

Uwaga

Korzystajmy z rocznika statystycznego, encyklopedii i słowników.

Sytuacje edukacyjne

- ✓ Wiersze *Spotkanie* s. 92. i *Stary gajowys* s. 91.
- ♦ Wypowiadanie się na temat opieki nad zwierzętami zimą – jak się należy zachować w kontakcie z dzikimi zwierzętami.

Uwaga

Należy zwrócić uwagę dzieci na fakt, że nie wolno się zbliżać do zwierząt dziko żyjących. Zwierzęta, które bez lęku podchodzą do ludzi, są często chore i mogą być nośicielami groźnych chorób.

- ♦ Wykorzystanie poznanych technik uczenia się na pamięć do nauki wybranego wiersza.
- ✓ *Karty prac* s. 37. i 38.
- ✓ *Podręcznik Olka* s. 126. i 127.
- ♦ Sprawdzanie, jak powstają ślady ludzi i zwierząt – wykonywanie odcisków dłoni i różnych przedmiotów w miękkiej masie. Wykorzystanie śniegu, piasku na bieżni lub w piaskownicy, twardej ubitej ziemi, trawnika (z resztkami zeschniętej trawy) oraz innych nawierzchni – chodzenie i oglądanie pozostawionych śladów. Kto zostawił ślad – dziecko czy dorosły? Co miały na nogach i jak się poruszały osoby lub zwierzęta pozostawiające ślad (rodzaj obuwia, prędkość poruszania się itp.)? Chodzenie po śladach poprzednika.

Uwaga

Można zorganizować spotkanie z leśniczym na temat opieki nad zwierzętami zimą lub zaplanować dokarmianie ptaków na pobliskim osiedlu lub na terenie szkoły. Jeżeli będzie to możliwe, możemy zaopiekować się zwierzęciem (zwierzętami) w ogrodzie zoologicznym.

- ◆ Tropy zwierząt – wykorzystanie atlasów zwierząt. Komu i do czego jest potrzebna umiejętność rozpoznawania tropów zwierząt? Zapisanie nazw tych osób w słowniczku nowych wyrazów, np. ornitolog, zoolog, leśniczy. Wyjaśnienie, czym się te osoby zajmują.
- ◆ Opisywanie sposobów dokarmiania zwierząt żyjących w lesie, przysmaków przygotowywanych dla nich. Czym i kiedy wolno karmić zwierzęta?
- ◆ Poszukiwanie danych w roczniku statystycznym na temat liczebności populacji zwierząt.

- Gdzie najbliższe miejsca zamieszkania dzieci znajduje się nadleśnictwo? Jakie zwierzęta żyją na terenie tego nadleśnictwa?

37.

- Obliczanie, ile paszy potrzeba na 7 i 10 dni, na miesiąc (z. 2.).

38.

- Opisywanie wyglądu legowisk zwierząt i sposobów układania się zwierząt do snu zimowego.
- Rozważanie, jakie znaczenie miała w dawnych czasach umiejętność tropienia zwierzyny, a jakie znaczenie ma obecnie.

126

Chociaż na krótki spacer. Tak właśnie robią borsuki. Wychodzą z norki, rozglądają się i jeśli nie ma jeszcze wiosny, to wracają do legowisk. Zastanawiam się, dlaczego nie ma powiedzenia: śpi jak nietoperz? Może dlatego, że ludzie nie śpią z nogami w górę?

127.

- W jakich sytuacjach użyjesz wyrażień i zwrotów: fałszywy trop (ślad), iść w czyjeś ślady, zostawić po sobie ślad?